

UNIVERZITET CRNE GORE
INSTITUT ZA STRANE JEZIKE

Dragana Giljanović

**PREVOĐENJE PREDLOGA *IN*, *ON* I
AT NA CRNOGORSKI JEZIK**
- MAGISTARSKI RAD -

Podgorica, 2009.

PODACI I INFORMACIJE O MAGISTRANTU

Ime i prezime: Dragana Giljanović

Datum i mjesto rođenja: 24. 03. 1976. Podgorica

Naziv završenog osnovnog studijskog programa i godina diplomiranja:

Filozofski fakultet – Odsjek za engleski jezik i književnost, 1999

INFORMACIJE O MAGISTARSKOM RADU

Naziv postdiplomskog studija: Magistarski studij prevodilaštva

Naslov rada: Prevođenje predloga *IN*, *ON* i *AT* na crnogorski jezik

Fakultet/Akademija na kojem je rad odbranjen: Institut za strane jezike

UDK, OCJENA I ODBRANA MAGISTARSKOG RADA

Datum prijave magistarskog rada: 13. 08. 2008.g.

Datum sjednice Vijeća instituta za strane jezike na kojoj je prihvaćena tema:

07. 10. 2008.g.

Komisija za ocjenu teme i podobnosti magistranta: prof. Dr Slavica Perović,

doc. dr Igor Lakić, doc. dr Vesna Bulatović, doc. dr Nataša Kostić

Mentor: doc. dr Nataša Kostić

Komisija za ocjenu rada: prof. dr Slavica Perović, doc. dr Vesna Bulatović

Komisija za odbranu rada: prof. dr Slavica Perović, doc. dr Vesna Bulatović,

doc. dr Nataša Kostić

Lektor:

Datum odbrane: 30. 06. 2009.g.

Datum promocije:

Predgovor

Značenje i upotreba predloga predstavljaju oblast gramatike koja sa prevodilačkog stanovišta u odnosu na naš jezik nije u potpunosti istražena. Nije rijedak slučaj da upravo ova oblast predstavlja veliki problem kako prevodiocu tako i svakom drugom licu koje engleski jezik uči kao strani. Stoga su predmet našeg istraživanja bili predlozi *in*, *on* i predlog *at*, od kojih poslednji nema svoj tipični prevodni ekvivalent u našem jeziku.

U radu se pošlo od pretpostavke da će se kontrastivnom analizom većeg korpusa zvanično objavljenih književnih prevoda, kao i prevoda pravne struke doći do rezultata na osnovu kojih ćemo biti u mogućnosti da damo detaljan prikaz značenja i pojašnjenju upotrebu ovih predloga, nudeći veći opseg mogućih prevodilačkih rješenja u odnosu na rječnike kao izvore značenja datih predloga.

Korpus je bio baziran na primjerima iz dva engleska romana „1984.” Džordža Orvela i „Galeb Džonatan Livingston” Ričarda Baha, kao i izvjesnog broja prevoda pravne struke, i to: „Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda”, „Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena”, „Građansko pravna konvencija o korupciji”, „Smjernice UNHCR-a o ponovnom okupljanju izbjegličkih porodica”, „Evropski sporazum o licima koja učestvuju u postupcima pred Evropskim sudom za ljudska prava” i „Konvencija o pravima djeteta”. Korpus čini 1296 rečenica koje u sebi sadrže i proste i složene predloge.

Sprovedenom analizom tekstova vršeno je poređenje konkretnih pojava predloga *in*, *on* i predloga *at* kako bi se skrenula pažnja na različite aspekte upotrebe jezika i uspostavljanja ekvivalencije u kontekstu. U ovom slučaju se radilo o višečlanoj ekvivalenciji, koja je obuhvatila sve elemente ciljnog jezika kojima se može prevesti jedan element polaznog jezika, uz polazište da se jezik na različite načine koristi u različitim situacijama, od strane različitih lica, različitog je žanra i stila, stepena formalnosti, i sl.

Svrha i cilj istraživanja bili su da se ponudi lista mogućih prevodnih ekvivalenata u gramatičkim okvirima u kojima se ovi predlozi javljaju prilikom prevođenja na naš jezik.

Rad sadrži uvodni dio sa opisom datih predloga sa teorijskog stanovišta deskriptivnih gramatika oba jezička sistema. U centralnom dijelu su dati rezultati kontrastiranja i analize predloga na korpusu, gdje su poređenja opisanih kategorija bila ilustrovana tipičnim primjerima iz oblasti književnosti i prava. Završni dio rada sadrži zaključak o odnosima u domenu značenja i upotrebe ovih predloga kao i rezultate kontrastiranja i distribucije predloga.

Na kraju, ovom prilikom želimo da izrazimo svoju zahvalnost mentorki doc.dr Nataši Kostić bez čije stručne pomoći i podrške tokom izrade ovaj rad ne bi bio potpun.

Izvod iz rada

Ovaj rad bavi se jednosmjernim kontrastiranjem prostih engleskih predloga *in*, *on* i *at* sa njima pretpostavljenim odgovarajućim prostim predlozima *u* i *na* u crnogorskom jeziku, baziranom na višečlanoj ekvivalenciji. Kontrastiranje je vršeno na korpusu zvanično objavljenih književnih djela i prevoda pravnih tekstova. Uvodni dio rada sadrži pojedinačne opise datih predloga sa teorijskog stanovišta deskriptivnih gramatika oba jezička sistema. U centralnom dijelu prikazani su rezultati kontrastivnog postupka koji su ilustravani tipičnim primjerima nađenim u korpusu, uz listu prevodnih ekvivalenata složenih oblika datih predloga. Završni dio rada sadrži zaključak o odnosima u domenu značenja i upotrebe datih prostih predloga kao i rezultate njihove distribucije i kontrastiranja dva registra, sve u cilju pružanja liste mogućih prevodnih ekvivalenata u gramatičkim okvirima u kojima se ovi predlozi javljaju prilikom prevođenja na crnogorski jezik.

Ključne riječi: predlog, kontrastiranje, značenje, ekvivalencija, registar

Abstract

This work deals with contrasting of English prepositions *in*, *on* and *at* with their supposed translation equivalents in Montenegrin language, prepositions *u* and *na*, i.e. with the contrastive analysis of two language systems based on multiple translation equivalence. The analysis is carried out on the corpus of published novels and legal texts translations. The introductory part contains the descriptions of the aforementioned prepositions given from the theoretical point of view that are found in the descriptive grammars of both language systems. The central part provides the results of carried analysis illustrated by the typical examples from the corpus, including the list of translation equivalents of the complex forms of the aforementioned prepositions. The final part includes the conclusions on the prepositional relationships in the domain of their meanings and usage as well as the results of the prepositions' distribution and contrasting process, in order to provide the list of possible translation equivalents within the grammatical frames in which these prepositions occur while translating in Montenegrin language.

Key words: preposition, contrasting, meaning, equivalence, register

SADRŽAJ:

Predgovor	i
Izvod iz rada	iii
Abstract	iv
1. Uvod.....	5
1.1. O predlozima u engleskom jeziku.....	6
1.1.1. Vrste i oblici predloga	7
1.1.2. Značenja predloga	9
1.1.2.1. Značenja predloga <i>in</i>	9
1.1.2.2. Značenja predloga <i>on</i>	12
1.1.2.3. Značenja predloga <i>at</i>	15
1.2. O predlozima u nauci o crnogorskom jeziku	18
1.2.1. Vrste, oblici i značenja predloga	19
1.2.1.1. Značenja predloga <i>u</i>	19
1.2.1.2. Značenja predloga <i>na</i>	22
1.3. Poređenje opisa predloga u dva jezika	26
2. Kontrastiranje i analiza predloga	27
2.1. Prevodni ekvivalenti predloga <i>in</i>	28
2.2. Prevodni ekvivalenti predloga <i>on</i>	47
2.3. Prevodni ekvivalenti predloga <i>at</i>	61
2.4. Složeni predlozi	75
3. Zaključak	79
3.1. Predlog <i>in</i>	79
3.2. Predlog <i>on</i>	83
3.3. Predlog <i>at</i>	86
3.4. Kontrastiranje dva registra i distribucija predloga	88
Bibliografija.....	92

1. Uvod

Zbog svoje polisemske prirode, značenje i upotreba predloga predstavljaju oblast gramatike koja sa prevodilačkog stanovišta predstavlja prilično neistraženu oblast. „Upravo ta oblast jedna je od najsloženijih i najosetljivijih, pa otuda, često, i najmanje zahvalnih za neki dublji naučni zahvat” (Bugarski: 1969: 10). Kao jedan od razloga nepostojanja većeg broja studija o engleskim predlozima Lindkvist (1950: 14) navodi „kompleksnost materije koja je takva da bi svaki naučnik, u vremenu potrebnom za izradu monografije o predlozima, mogao da dovrši dvije o gotovo bilo čemu drugom”. Usled toga, nije rijedak slučaj da upravo ova oblast predstavlja veliki problem kako prevodiocu tako i svakom drugom licu koje engleski jezik uči kao strani.

Stoga smo kao predmet našeg istraživanja odabrali obradu širokog spektra značenja koja tri engleska predloga *in*, *on* i predlog *at* posjeduju u okviru svog jezičkog sistema, s ciljem da tehnikom kontrastivne analize koja će se vršiti u jednom smjeru (sa engleskog na crnogorski jezik) dođemo do njima odgovarajućih prevodnih ekvivalenata u crnogorskom jeziku. Na samom početku ćemo poći od pretpostavke da njima najčešći prevodni ekvivalenti u crnogorskom jeziku jesu predlozi *u* i *na*, s tim da engleski predlog *at* nema svog tipičnog prevodnog ekvivalenta ali da će svoje prevodne realizacije ostvariti u okviru prethodna dva predloga. Istraživanje će se vršiti na reprezentativnom korpusu radi validnosti rezultata u tekstovima različitog žanra. Korpus će se zasnivati na zvanično objavljenim književnim djelima, kao i prevodima pravnih tekstova, na osnovu čega očekujemo da ćemo biti u mogućnosti da damo detaljan prikaz značenja i pojašnjenju upotrebu ovih predloga, nudeći veći opseg mogućih prevodilačkih rješenja u odnosu na rječnike i ostale dostupne studije kao izvore značenja datih predloga.

Kao istraživačku metodu odabrali smo kontrastivnu analizu kao tehniku koja je u sprezi sa teorijom prevođenja, time što na jednoj strani pruža objašnjenja i rješenja za probleme koji se srijeću u prevodilačkoj praksi (Nida: 1964), a na drugoj strani, zauzvrat, iz teorije prevođenja preuzima niz teorijskih i praktičnih uvida, kao i stvarne podatke i konkretne informacije (James: 1980). U ovom slučaju će se raditi o višečlanoj ekvivalenciji, koja će obuhvatiti sve elemente ciljnog jezika kojima se može prevesti jedan element polaznog jezika. Uz to, dodatni cilj istraživanja je da se ponudi lista

moću prevođnih ekvivalenata složenih predloga u gramatićkim okvirima u kojima se ovi predlozi javljaju prilikom prevođenja na crnogorski jezik.

Pored same problematike vezane za kategoriju predloga, uvodni dio će sadržati pojedinaćne opise datih predloga sa teorijskog stanovišta deskriptivnih gramatika oba jezićka sistema, nakon ćega će se ti opisi uporediti. Zatim će istraŹivanje biti zasnovano na korpusu zvanićno objavljenjih tekstova, gdje će poređenje opisane kategorije biti ilustrovano tipićnim primjerima iz oblasti knjiŹevnosti i prava. Napomenućemo da će se u ovom dijelu napraviti selekcija između prostih i složenih predloga tako što će se kontrastirati prevođni ekvivalenti i znaćenja ovih predloga kao prostih oblika, dok će složene forme biti posmatrane kao cjelina i to sa stanovišta svojih konstituenata, i to u kombinaciji ‘prost predlog + imenica/imenićka fraza + prost predlog’, kao npr. *in accordance with; on the matter of; at variance with*. Ovdje ćemo takođe dati i listu prevođnih ekvivalenata složenih oblika ovih predloga sa podacima o njihovoj ućestalosti. Završni dio rada sadržaće zakljućak o odnosima u domenu znaćenja i upotrebe datih predloga kao i rezultate njihove distribucije i kontrastiranja dva registra.

1.1. O predlozima u engleskom jeziku

„Predlozi su rijeći koje nikada ne mijenjaju svoju formu, pa se nazivaju nepromjenljivim rijećima koje po pravilu pripadaju zatvorenoj klasi oblika. Iako predlozi ponekad imaju sasvim jasna znaćenja¹, smatraju se funkcijskim rijećima, jer se njihova znaćenja, po pravilu, ostvaruju u kombinaciji sa drugim gramatićkim elementima. Pojavljivanje predloga u rećenici prvenstveno znaći pokazivanje neke relacije, a zatim i znaćenje te relacije, pa se zato nazivaju relacionim rijećima” (Đorđević: 1997: 671). Kako navodi Kverk i grupa autora (Quirk *et al.*: 1985: 657) predlozi su sredstvo pomoću kojeg je „izražen odnos između dvije jezićke jedinice, predloškog komplementa² s jedne i preostalog dijela rećenice s druge strane”.

¹ KaŹe se da svi predlozi imaju u osnovi prostorno znaćenje, i da su se sva druga znaćenja razvila širenjem prostornog znaćenja, tako da se danas bez ikakvih problema razne relacije mogu izraziti jednim predlogom i jedna relacija razlićitim predlozima (Đorđević: 1997: 671).

² Predloški komplement je tipićno imenska fraza, nominalna *wh*-klauza ili nominalna *-ing* klauza (Quirk *et al.*: 1985: 657).

PREDLOG PREDLOŠKI KOMPLEMENT

on *the table*

from *what he said*

by *signing a peace treaty*

Međutim, javljaju se izuzeci bilo da komplement mora prethoditi predlogu bilo da komplementa nema (Quirk & Greenbaum: 1973):

- (1) Which house did you leave it at? (wh-pitanje)
- (2) What a mess I got into! (uzvična rečenica)
- (3) The old house which I was telling you about is empty. (relativna rečenica)
- (4) He's impossible to work with. (infinitivna klauza)

1.1.1. Vrste i oblici predloga

1) Prema odnosu u rečenici predlozi se dijele na slobodne i zavisne (Biber *et al.*:1999).

a) *Slobodni* predlozi su oni koji imaju samostalno značenje, i njihov izbor nije uslovljen nijednom drugim riječju u kontekstu. Nasuprot tome, b) *zavisni* predlozi imaju mali dio samostalnog značenja, i njihov izbor umnogome zavisi od neke druge riječi (obično glagola koji mu prethodi). U zavisnosti od okruženja, isti oblik može imati funkciju i jednog i drugog tipa:

a) *Late one morning in June, in the thirty-first year of his life, a message was brought to Michael K as he raked leaves in De Waal Park.*

b) *She confided in him above all others.*

Kako su predlozi kojima prethodi glagol sastavni dio jedne složene jedinice koja se kategoriše kao frazni glagol (*phrasal verb*), ta grupa neće biti u polju našeg interesovanja.

2) Prema svojoj strukturi predlozi se dijele na proste i složene/grupne (Đorđević: 1997):

a) *Prosti* predlozi su one forme koje su jednostavnog oblika i čine zatvorenu klasu riječi. Oni se mogu podijeliti na jednosložne (as, at, but, in, on, to, than, with) i višesložne (about, after, inside, over, despite).

- b) *Složeni* predlozi su oni oblici koji se sastoje od grupa riječi. Oni su najčešće samostalni, tj. nisu u tijesnoj sprezi sa ostalim dijelom rečenice i mogu biti dvočlani ili tročlani odnosno četvoročlani ukoliko sadrže određeni ili neodređeni član.

Kod dvočlanih predloga na prvom mjestu se može naći prilog, drugi predlog, glagol, pridjev ili veznik nakon kojeg slijedi prosti predlog:

- PRILOG/ drugi PREDLOG + PREDLOG: along with; away from; up to; itd.
- GLAGOL/PRIDJEV/VEZNIK/itd. + PREDLOG: owing to; due to; because of; itd. (Quirk & Greenbaum: 1973),

dok je najčešće zastupljena tročlana tj. četvoročlana kategorija predloga, tipa

PREDLOG 1 + (određeni/neodređeni član) + IMENICA + PREDLOG 2.

Ove se kategorije klasifikuju prema predlozima koje sadrže, tako da su kombinacije raznovrsne, npr:

IN + noun + OF (in aid of, in case of, in charge of, in the light of, in lieu of)

IN + noun + WITH (in accordance with, in compliance with, in line with)

BY + noun + OF (by the desire of, by virtue of, by means of, by the right of)

ON + noun + OF (on account of, on behalf of, on the matter of, on the part of)

AT + noun + OF (at the cost of, at the rate of, at the instance of, at the service of)

Ne postoji čvrsta granica između složenih i prostih predloga, jer njihovo grafemsko predstavljanje ne govori konsekventno i o njihovoj strukturi (Đorđević: 1997). Stoga se, kao jedan od načina da se napravi razlika, može primijeniti test da su prosti predlozi oni koji, kada se transformišu u priloge³, bivaju identični sa njima, dok složeni predlog na taj način biva okrnjen, tj. gubi svoj krajnji element:

She stood by the door .	•	She put the skis on top of the car .
She walked by .	•	She put the skis on top .

³ Vrsta riječi koja modifikuje glagol rečenice, ali i pridjeve, druge priloge, zamjenice, rjeđe imenice, a mogu biti i komplement predlogu i element klauze (Đorđević: 1997).

1.1.2. Značenja predloga

Predlozi kao funkcijske riječi imaju mnogo značenja koja se određuju na osnovu odnosa koje predlozi tvore među jezičkim jedinicama. Postoje tvrđenja (Tayler & Evans: 2003) da se sva predložka značenja zasnivaju na prirodi prostorno-fizičkog iskustva čovjeka, jer se predlogom najprije izražava odnos između dva fizička entiteta iz kojeg je proistekao čitav niz „neprostornih” značenja. Neki lingvisti idu dalje i prave paralelu između značenja prostora i vremenskog značenja kao vida prostornog značenja. Na taj način Benet (Bennet:1975) u primjerima *Brighton is in Sussex* i *I met him in January* navodi da se u oba primjera predlogom *in* prosto ilustruje da se „nešto nalazi unutar nečega drugog”. Ipak, većina deskriptivnih gramatika poput Đorđevićke, Karlovčanina, Kverka i grupe autora pravi jasnu razliku između velikog broja značenja predloga, s tim da značenje prostora obuhvata najveći dio. U okviru tog značenja, Karlovčanin (Karlovčanin: 1985) navodi da se predlogom može označiti položaj ili kretanje u odnosu na nešto što govornik zamišlja kao *tačku* ili bezdimenzionalni prostor; ili kao *putanju* tj. liniju koja je jednodimenzionalna ili kao *površinu* na koju se nešto može položiti a koja je dvodimenzionalna, ili kao *prostor* kojim se nešto može obuhvatiti a koji je trodimenzionalan. Na taj način *grad* možemo zamisliti kao tačku na mapi, kao površinu koju možemo preći ili kao prostor u kome živimo ili prostor kroz koji prolazimo. Stoga je značenje prostora, ali i značenje vremena odnos koji se sistematski može najlakše opisati, zatim slijedi odnos tj. značenje instrumenta i uzroka/cilja, dok se sve ostale relacije utvrđuju na osnovu veze predloga sa klauzom.

1.1.2.1. Značenja predloga *IN*

1. Prostorno značenje.

Prema ovoj kategorizaciji predlog *in* može pripadati (Qurk *et al.*:1985):

a) dvodimenzionalnom tipu, kada ukazuje na položaj unutar neke **omedene oblasti** ili **prostora**:

- (1) She lives in a small village • the highest mountain in the world
children playing in the street • not a cloud in the sky

(2) I read about it **in** the newspaper (ALED⁴: 1992),
obuhvatajući upotrebu istog predloga uz prostrane teritorije:

kontinente, države: **in** Asia, **in** China

kantone, okruge: **in** British Columbia, **in** Cheshire

gradske oblasti: **in** Brooklyn, **in** Hampstead

Za gradove, sela, i sl. predlog *in* se može naizmjenično koristiti sa predlogom *at*⁵ u zavisnosti od tačke gledišta : *at/in* Stratford-upon-Avon; dok se veliki gradovi, kao što su London, Njujork ili Tokio, obično tretiraju kao ograđen prostor:

(3) He works **in** London, but lives **in** the country.

b) trodimenzionalnom tipu, kada se predlogom ukazuje na položaj **unutar** samog pojma koji ima svoje okvire:

lying **in** bed • sitting **in** chair • leave the key **in** the lock

a cigarette **in** her mouth

(4) What have you got **in** your hand/ pocket? (ALED: 1992)

U okviru ovog prostornog tipa, *in* se takođe koristiti uz pojmove **zdanja**, kao lokacije tj. prostora **unutar** kojeg se nešto nalazi:

(5) Ann works **in** a publishing house.

(6) Sid is **in** the school.

Izuzetak nastaje ukoliko imenici ne prethodi gramatički član. U tom slučaju predlogom *in* nije iskazana lokacija pojma, već njegova primarna namjena, aktivnost u vezi sa tom institucijom (L.G. Alexander:1988: 68):⁶

(7) Sid is **in** school. • (8) I was **in** hospital last month.

2. Predlog *in* ima i značenje **kretanja** (u nešto) uzajamno smjenljivo sa predlogom *into*:

(9) He dipped his pen **in** ink. • (10) Throw it **in** the fire,

⁴ *Advanced Learner's Encyclopedic Dictionary* (ALED), Oxford University, 1992.

⁵ Čak se i veliki gradovi mogu tretirati kao tačke na mapi ukoliko se imaju na umu globalne razdaljine: *Our plane refuelled at London on its way from New York to Moscow* (Quirk et al.:1985).

⁶ Uz imenicu *school* mogu se naći sledeće tri konstrukcije: Sid is [1] *at school*, [2] *in school* i [3] *in the school*. Značenje 'pohađanja' izraženo je konstrukcijom [1] u BrE i konstrukcijom [2] u AmE; značenje 'bivanja na tom mjestu' se u BrE izražava [1] ili [2], a samo konstrukcijom [1] u AmE, dok je značenje 'nalaženja unutar zdanja' izraženo konstrukcijom [3] i u BrE i AmE (Quirk et al.: 1985: 677).

gdje se može svrstati i značenje statičnog **položaja** tj. **lokacije**, koja je uslijedila nakon nekog oblika kretanja, najčešće uz statične glagole (*stative verbs*):

(11) Ann dived into water. » (12) Ann was in the water.

ili u neformalnom engleskom:

(13) We went in the cafe (Eastwood: 1994).

3. U okviru **vremenskog značenja** predlog *in* se koristi za periode koji su kraći (dio dana) ili duži od jednog dana, osim ukoliko određeni dan nije naveden:⁷

in the evening

in summer

in August

in the eighteen century

in 1978

in the months that followed,

in the mornings

in the afternoon/evening/day.

Izuzetak je period noći koji uz predlog *in* (in the night) ima značenje „u noći”, dok značenje trajanja dobija uz predlog *at* (*at night*= noću).

Slično značenje javlja se poslije odričnog oblika glagola ili rednih brojeva *first*, *last*, i sl:

(14) I haven't seen him in years. • (15) It's the first letter I've had in 10 days.

4. Za **mjerjenje vremena u budućnosti** u značenju „od sadašnjeg trenutka ali prije kraja određenog vremenskog perioda”, a može se odnositi i na sadašnjost, prošlost i budućnost:

(16) We'll meet in the three months' time / weeks / minutes.

5. Za ukazivanje na **fizičko okruženje, vremenske uslove**:

go out in the rain/ sun/ cold

6. Pri označavanju **dijela nečega, sadržanom u nečemu** (ALED: 1992):

seven days in a week • eight pins in gallon

(17) I recognise his father in him.

⁷ Npr. on Tuesday afternoon • on Friday mornings • on the evening of the 12th (Eastwood: 1994).

7. Značenje **stanja** ili **uslova** postojanja nečega (**emocija**):

in order • in a mess • in anger • in poverty • in a rage • in a hurry

8. Značenje **proporcije, odnosa**:

(18) One in ten said they preferred their old brand of margarine.

9. Za ukazivanje na **formu, oblik, raspored** ili **količinu**:

stand in groups • sit in rows • her hair in a pony- tail

(19) Tourists queue in thousands to see the tomb.

10. Da ukaže na **medijum ili sredstvo**, kao i **način oblačenja**:

speak in English • written in ink/ biro/ pencil

printed in italics • speak in loud voice • pay in cash

in high-heeled shoes • dressed/clothed in rags

11. Značenje **učesća** u nekoj aktivnosti, **zanimanje, bavljenje nečim**:

in the army/navy/force • in politics/journalism (političar/novinar)

killed in action (kao vojnik) • in attempting to save a child

12. Značenje **referencijalnosti**:

(20) He's behind the others in reading but a long way ahead in arithmetics.

1.1.2.2. Značenja predloga **ON**

1. **Prostorno** značenje.

Prema ovoj kategorizaciji predlog *on* može pripadati (Qurk *et al.*:1985):

a) **jednodimenzionalnom** tipu ukoliko upućuje na **liniju** prostiranja, uz čiju ivicu (Schulze: 1987) se određeni objekat nalazi, i u odnosu na koju se određuje položaj objekta:

(21) Our cottage is on that road. • (22) We have a castle on the lake.

Međutim, objekti se mogu posmatrati i **b) dvodimenzionalno** tj. kao **površine**, bilo vertikalne ili horizontalne (Schulze: 1987), koje neki manji objekat prekriva, dodiruje ili je njihov sastavni dio:

(23) There is some ice on *that road*,

(24) The frost made patterns on *the window*,

(25) Stick a stamp on *an envelope* (ALED: 1992).

Pretpostavljamo da se u istu grupu mogu svrstati i sledeća značenja koja su vjerovatno na neki način proistekla iz prostornog značenja (ALED:1992):

2. Značenje **oslonca** ili **pričvršćenosti** na nešto:

(26) He crawled on *hands and knees* (Schulze:1987).

a flag on *a pole* • a hat on *one's head* • a ring on *one's finger*

3. Značenje **usmjerenosti**:

(27) On *the left* you can see the palace. • marching on *the capital*

turn one's back on *sb* • pull/draw a knife on *sb*,

osim uz glagole postojanja, gdje predlog *on* ukazuje na **rezultat kretanja**:

(28) Ann climbed onto roof. » (29) Ann was on *the roof*.

4. **Vremensko** značenje predloga *on* Kverk i grupa autora (Quirk *et al.*:1985) definiše pri njihovoj upotrebi uz **dane** kao periode vremena:

on *Monday* • on *May (the) first*, • on *your birthday*

on *the following day* • on *New Year's Day*

kao i u izrazu:

(30) Trains leave the station on *the hour*, u značenju „na sat”.

Izuzetak je upotreba predloga *on* u sledećim primjerima pri čemu se isti predlog ne odnosi na cijeli, već na **dio konkretnog dana**:

on *Monday morning* • on *the following evening*

on *Saturday afternoon* • on *the morning of 1 June*

U ovu grupu možemo svrstati i značenje „u vrijeme ili odmah nakon vremena ili pojave nečega” (ALED: 1992):

on my arrival/on arriving • on the unexpected news of his accident

5. Ako se ukazuje na **osnov** ili **razlog** nečega, onda je prisutno značenje **povoda**:

a story based on fact • arrested on a charge of theft

(31) On your advice I applied for the job.

6. Kao komplement glagolu predlog *on* ima **referencijalno** značenje „u vezi sa/ po pitanju nečega”. Ista upotreba karakteristična je u formalnijim načinima obraćanja kao što su javni govori, predavanja, i sl. Smjenjuje se sa predlogom *about* na sledeći način: u primjeru [1] se pretpostavlja da se radilo o formalnom govoru (*održati predavanje o*), dok se primjer [2] može odnositi podjednako na neformalni ili uobičajeni razgovor:

1) She spoke on butterflies.

2) She spoke *about* butterflies.

7. Slično, ali ne i isto značenje navodi se u CALD⁸-u (2008) a to je značenje nečijeg **učešća/ bavljenja nečim**:

(32) I'm working on a new book.

(33) “Where had we got up to?” “We were on page 42.”

8. Značenje **oruđa tj. sredstva** kojim se nešto obavlja (CALD: 2008):

(34) I do all my household accounts on computer.

(35) Chris is on drums and Mike's on bass guitar.

(36) I'm on the phone.

pri čemu se, ukoliko su u pitanju prevozna sredstva, predlog *on* smjenjuje sa predlogom *by* (Quirk *et al.*: 1985):

on the bus/ the train/ a ship/ a plane,

osim u sledećoj kombinaciji: on foot/ horseback.

⁸ Cambridge Advanced Learner's Dictionary (CALD), Cambridge University Press, 2008.

9. Značenje posjedovanja (naročito uz lične zamjenice):

(37) Have you got any money on you?

(38) The burglar was caught with the stolen goods still on him.

10. Značenje finansijske potpore:

live on a pension/one's savings • be on a low wage

a u neformalnom govoru da ukaže na **lice koje snosi troškove plaćanja** (CALD: 2008):

(39) This meal is on me!

(40) She had her operation done on the National Health Service.

11. Značenje redovne upotrebe:

live on bread and water • on heroin • (41) Most cars run on petrol.

(42) The doctor put me on those tablets.

12. Značenje pripadnosti grupi ili organizaciji:

on the committee/ staff/ jury/ pane • (43) Which side are you on?

13. Značenje aktivnosti ili pak stanja:

to be on business/holiday • on loan for a week • on special offer

14. Značenje uzročnika bola ili povrede (CALD: 2008):

(44) I hit my head on the shelf as I was standing up.

(45) You'll cut yourself on that knife if you're not careful.

1.1.2.3. Značenja predloga AT

1. Prostorno značenje poslednjeg od tri predloga svrstava se u nulti tip Kverkove podjele (Quirk *et al*:1985), i to: **a)** imajući svojstva bezdimenzionalne lokacije odnosno **tačke** u odnosu na koju se položaj drugog objekta može utvrditi:

(46) My car is at the cottage • at the bus stop

at the North Pole • at the end of the road • at the corner of the street

b) Prostorno značenje predloga *at* prisutno je i uz nazive **manjih gradova**, pri čemu se oni percipiraju samo kao tačka na putovanju:

(47) You have to change trains at Birmingham/ at Land's End.

c) Još jedna varijanta prostornog značenja vezana je za zdanja, pri čemu ovaj predlog upućuje na njihov **institucionalni ili funkcionalni aspekt** (Quirk *et al*: 1985), ukazujući na radno mjesto ili mjesto školovanja ili stanovanja (ALED: 2008):

(48) He's been at the bank longer than anyone else.

(49) Ann is at the cinema/theatre.

(50) They're at Keith's.

(51) She has three years at Oxford.⁹

2. Ukoliko pomenemo upotrebu predloga *at* kao komplementa glagolima *aim*, *smile*, *point*, *run*, *shoot*, onda treba navesti značenje **upravljenosti** ka nečemu:

(52) This novel is *aimed* at a young audience.

(53) She *smiled* at me. • (54) A vicious dog was *snapping* at her ankles.

gdje treba praviti razliku između (prelazni glagoli):

(55) She shot at him. (neostvaren cilj) i

(56) She shot him. (ostvaren cilj),

za razliku od neprelaznih glagola:

(57) She ran at me. (ostvaren cilj, uz neprijateljski prizvuk)

(58) She ran to me. (ukazuje na kretanje ka cilju)

3. Kao **rezultat kretanja**, upotreba je sledeća:

(59) Ann went to Oxford. » (60) Ann was at Oxford.

Ovo značenje se često može naći u kombinaciji sa imenicom *arrival*:

...on her arrival at the shop/ bus stop/ seaside

⁹ She is *at* Oxford. [Ona je student oksfordskog univerziteta]
She is *in* Oxford. [Ona se nalazi, boravi, u gradu Oksfordu] (Quirk *et al.*: 1985: 676).

4. **Vremensko** značenje je prema Kverku (Quirk *et al*:1985) paralelno prostornom i vezuje se za **tačke u vremenu**, uglavnom za sate [1] i, idomatski, za periode praznika i odmora [2]:

- [1] at *ten o'clock/ 6.30 p.m.* • at *noon/ dawn* • at *the moment*
at *the end of the holiday* • at *breakfast time*
[2] at *the weekend (BrE)*¹⁰ • at *Christmas* • at *Easter*

5. Predlog *at* ima i značenje **stimulusa** u kome se pokazuje odnos između emotivne reakcije i uzroka emocije:

(61) I was *alarmed* at his behaviour.

U BrE, predlog *at* se zadržava ukoliko je emocija potekla od događaja. Međutim kada se radi o osobi ili objektu, uglavnom se koristi predlog *with*. Ipak, u AmE je predlog *at* odomaćen:

(62) I was *furious/ angry /mad* at Christine.

Pored gore pomenutih, enciklopedijski rječnik (ALED: 1992) iznosi još neka značenja predloga *at*:

6. Da ukaže na **godište** osobe:

(63) She got married at 55. • (64) You can retire at 60.

7. Značenje **rastojanja**:

(65) Can you read a car number at *fifty metres?* • hold sth at *arm's length*

8. Upućivanje na **redosled** ili **frekventnost** događanja:

at *the first attempt* • at *two-minute intervals*

9. Značenje **stanja, okolnosti ili trajne radnje**:

at *war* • at *risk* • at *ease* • at *play* • at *work*

¹⁰ Ali u AmE: on *the weekend* (Quirk *et al*: 1985).

10. Odnos kojim se upućuje na **iznos** cijene, stope rasta, brzine:

(66) I bought this coat **at** *half price/50% discount*.

(67) House prices are rising **at** *a higher rate* than inflation.

...driving **at** *70 mph*

11. Značenje **referencijalnosti**, gdje kao komplement određenim pridjevima ili imenicama, predlog *at* služi da ukaže na aktivnost u odnosu na koju se nečija **sposobnost procjenjuje**:

(68) He's good/ bad/ an expert **at** *organizing things/games*.

1.2. O predlozima u nauci o crnogorskom jeziku

Veoma sličnu definiciju predloga kao gramatičke kategorije nalazimo i kod Stevanovića (1964: 379) koji predloge definiše kao „pomoćne riječi koje služe za označavanje odnosa pojedinih padežnih oblika samostalnih riječi prema drugim riječima u rečenici i za bliže određivanje tog odnosa”, s tim da Stanić (1993: 14) i Novaković (1894: 20) idu još dalje i navode da predlozi „ne pokazuju odnos riječi u rečenici već odnos među licima i predmetima, odnos između predmeta našega govora” tj. „svezu ili položaj onoga što imena znače”. Sama struktura našeg jezika i postojanje padežnih fleksija uslovlili su da se značenja predloga ne mogu posmatrati odvojeno tj. odnosno kao samostalna grupa riječi zbog toga što se oni, kako je i dato u svim deskriptivnim gramatikama, u okviru jedne rečenice nalaze u sklopu padeža sa kojima tvore sintagme¹¹ i čiji su neraskidivi dio. Stoga je, da bi se razumjela određena predložko-padežna fraza, neophodno identifikovati kakav je odnos izražen predlozima, kao i na koji način određeni predlog definiše značenja imenice koja mu slijedi u kontekstu cjelokupne sintaksičke strukture rečenice. Samo se ograničen broj predloga u različitim jezicima koristi kako bi izrazili neke univerzalne odnose, koji su sazajno važni svim ljudima (Savić & Anđelković: 2004).

¹¹ Zavisna riječ i riječ koju ova određuje ili dopunjava čine jednu sintaksičku jedinicu, skup riječi sintaksički povezanih označavanjem jednog pojma koji zovemo *sintagmom* (Stevanović: 1974: 153).

1.2.1. Vrste, oblici i značenja predloga

Ostojić (2005) navodi da predlozi predstavljaju skupove fonema¹² ili samo foneme: *na, po, u, pri, sa, zbog, radi*, i dr. i u tom slučaju se radi o *pravim* predlozima, dok su *nepravi* predlozi oni koji su postali od drugih riječi:

- od priloga, npr: *bliže, više, niže*;
- od imenica, npr: *vrh, dno, put, oko, kraj*, i sl.

Predlozi su najčešće proste riječi, ali postoje i složenice: *iznad, ispod, ukraj, nakraj, uvrh, navrh*, i dr.

S obzirom na to da predlozi pokazuju odnos riječi prema drugim riječima u rečenici, Stevanović (1970) navodi da, govoreći uopšteno, taj odnos može biti raznolik, a samim tim i značenja. Najčešći su prostorni odnos, tj. odnos po mjestu, zatim odnos po vremenu, uzrok, cilj ili namjera, poređenje, način, zajednica i namjena. Pojedina značenja će detaljnije biti data u okviru predloga *u* i *na* kao pretpostavljenih prevodnih ekvivalenata engleskih predloga *in*, *on* i predloga *at*. Pregled će se zasnivati na opisima koje daje gramatika Mihaila Stevanovića (1974), jednoj od najobimnijih gramatika srpskohrvatskog jezika.

1.2.1.1. Značenja predloga *U*

Značenja ovog predloga iskazana su u okviru sledeća tri padeža, i to:

A) genitivom¹³:

a) za označavanje nečega što je **u vlasništvu**, u posjedu, u domenu, na poslu, u službi, u shvatanju, u granicama pojma (pomalo arhaična upotreba) kao i odnos **pripadanja** karaktera, shvatanja, navike ili bilo kakve **osobine** imaocu te osobine (često smjenjivan predlogom *kod*):

(1) ***U*** tebe nema ljubavi za ovaj kraj (A.Šenoa: Kletva: 538).

(2) Večeras, gospodo, ***u*** Kneza na balu, igraćemo...vals, k'o prije (J. Dučić: Sabrana dela III: 56).

¹² Fonema je najmanja jezička jedinica (Stevanović: 1970: 67).

¹³ Stevanović: 1974: 312 – 316.

b) u značenju (traženja) **namjene** pojma s imenom u genitivu (često smjenjivan predlogom *kod*):

(3) Nailazi još jednom da zatraži u oca banku (M. Grol: Pozorišne kritike: 71).

c) u značenju **dolaženja** u sredinu lica s imenom u obliku genitiva:

(4) Pa otišla pravo u advokata (B. Nušić: Narodni poslanik: 31).

d) označavajući odnos **pripadanja** dijela integralnoj cjelini s kojom je on **neodvojivo** vezan:

(5) U Milice duge trepavice (narodna pjesma).

e) označavajući odnos **pripadanja** dijela integralnoj cjelini, ali koji je **odvojiv** od nje (često smjenjivan predlogom *od*):

početak u čarape • petlja u mreže • grlić u puške

f) označavajući odnos **pripadanja između srodnika**, kao i bilo kakvog objekta njegovom vlasniku:

(6) U majke je ćerka bila ko dan lepa ko cvet čedna (M. Mitrović: Pesme: 53).

B) akuzativom¹⁴:

a) značenje **kretanja** u pravcu bilo čim omeđenog pojma:

(7) Obrisao oči i izađe u narod (L. Lazarević: Pripovetke: 18).

(8) Poljubi me u obraz (P. Kočić: Cjelokupna djela I: 370).

(9) U hram kradom pođoh (V. Nator: Nove pjesme: 46).

b) značenje **vremena** vršenja radnje koja se dešava u jednom od trenutaka onoga termina koji se imenuje ovim oblikom ili se vrši u toku toga vremena:

(10) U vreme Rimljana su bile na samoj morskoj obali (Lj. Nenadović: Slavska vila: 33).

¹⁴ Stevanović: 1974: 414 – 417.

(11) I tek se u *noć* vraćala kući (Ć. Sijarić: Zelen prsten na vodi).

c) značenje **načina** na koji se vrši radnja upravnog glagola:

(12) Vikali su gore svi u *jedan glas* (I. Andrić: Na Drini ćuprija: 38).

d) značenje neke vrste **usmjerenosti** u pravcu pojma uz koji se predlog nalazi, što u stvari označava **promjenu jednog položaja, stanja ili raspoloženja** u drugo:

(13) Devojčica ne mogući više zadržati suze, briznu u *plač* (I. Andrić: Gospođica: 22).

e) značenje **transformisanja** jednog pojma u drugi:

(14) Pretvorio se u *leptira*. (Vj. Novak: Tito Dorčić: 218).

C) lokativom¹⁵:

a) **prostorno** značenje mjesta u **unutrašnjosti** ili u **granicama** (među djelovima, u redovima) pojma, određuje gdje se u unutrašnjosti nešto nalazi, zbiva ili vrši:

(15) Zar su i danas deca u *školi*? (A. Kovačić: Među žabarima: 50).

(16) On je služio u *našim dobrovoljcima* (Đ. Jakšić: Dela IV: 71).

(17) Najradije se nalazimo u *ulici* gde mu je dućan (S. Sremac: Pripovetke II: 66).

(u značenju: u unutrašnjosti ulice, u kući ili između kuća),

kao i uz apstraktne pojmove, gdje se uzima da i u njima nešto biva ili se vrši:

(18) Pitaše se Ivan u *čudu*. (A. Kovačić: Među žabarima: 50).

b) **vremensko** značenje:

(19) Puše se u *svežem jesenjem jutru* (L. Lazarević: Pripovetke I: 116).

(20) Lepršaju u *vedrom duhovskom danu* (V. Petrović: Varljivo proleće: 78),

pri čemu postoji naporedna upotreba sa akuzativom ukoliko se ne označava cio vremenski razmak za koji je nešto vezano:

Puše se u *sveže jesenje jutro*. • Lepršaju u *vedri duhovski dan*.

¹⁵ Stevanović: 1974: 496 – 501.

c) značenje **okolnosti** u kojima se nešto nalazi ili vrši:

(21) U smrti beše tako lepa, nevina i sveta (Đ. Jakšić: Dela III: 64).

d) značenje **sredstva** kojim se vrši, tj. pomoću čega se vrši ono što se kazuje upravnim glagolom:

(22) Pre su bile okovane u srebru (Lj. Nenadović: Pisma iz Italije: 107).

(23) On uvek govori u zamenicama ... (M. Bogdanović: Stari i novi: 64).

e) značenje **načina** na koji se vrši ili zbiva ono što se kazuje upravnim glagolom:

(24) Zabranjeno je jahati u galopu (J. Horvat: Zapisi: 41).

(25) Vraćam se u trijumfu (J. Torbarina: prevod Godina V. Vulf: 27).

f) značenje **uzroka** radnje upravnog glagola:

(26) On tu ostaje dok mu srce u pevanju ne pukne (razg.).

(27) Grana se njihala gore dole u laganu lahoru (J. Torbarina: prevod Godina V. Vulf: 27).

g) značenje **cilja**:

(28) Knez Vukobrat pođe u poslu veziru (P. Kočić: Cjelokupna djela I: 369).

1.2.1.2. Značenja predloga NA

Značenja ovog predloga iskazana su u okviru dva padeža, i to:

A) akuzativa¹⁶:

a) u značenju zauzimanja **mjesta završetka** kretanja koje se nalazi ili se samo pretpostavlja da se nalazi na **površini** nekog pojma (označenog ali neomeđenog granicama), odnosno na njegovom **gornjem kraju**:

(29) Neke misli na vrat tovarimo (P. P. Njegoš: Gorski vijenac: stih 504).

(30) Stavi na se gospodsko odijelo, pa se dogu na ramena baca (nar. pjesma).

¹⁶ Stevanović: 1974: 408 – 414.

b) da ukaže na cilj kretanja:

(31) Pođe im na susret i pokloni se. (Sv. Ćorović: Cjelokupna djela I: 419).

(32) Natera ga da se upiše na pravni fakultet (I. Andrić: Nove pripovetke: 149).

c) značenje bilo kakve usmjerenosti, upravljenosti (pogleda, misli, i sl.) na neki pojam, ili bilo kakve namjene:

(34) Na jauk iz bezdana sada nova prasne bomba uz tutanj (I. G. Kovačić: Jama: 20).

(35) Služi mi više na nepriliku nego na zaštitu (N. Andrić: Od Balkana do Monblana: 88).

d) značenje načina na koji se vrši ono što se kazuje upravnim glagolom:

(36) Prede svilu na zlatno vreteno (nar. pjesma).

(37) Na smrt se Jovo razboljeo (isto).

e) vremensko značenje pri određivanju količine vremena za koje nešto traje ili se vrši:

(38) Baci ga u tamnicu na godinu dana (Vuk: Danica 3: 23),

kao i za označavanje vremena **kada se vrši radnja:**

(39) A ponovo ću na leto doći k vama (govorni jezik).

f) značenje rastojanja (mjere uopšte) na koje se dopijeva ili samo cilja u odnosu na neki drugi pojam:

(40) Mi smo se približili Vlasenici na puškomet (R. Čolaković: Susreti i sjećanja: 228).

(41) Ide da se odmori na dvadesetak dana (razg.).

B) lokativa¹⁷:

a) u značenju prostornog odnosa pri označavanju mjesta na gornjoj površini, na otvorenom prostoru, kakvom većem prostranstvu, na izlazu (odnosno ulazu), na početku ili na kraju nečega, na spoljnoj strani ili na nekoj visini:

¹⁷ Stevanović: 1974: 488 – 494.

(42) Već smo **na** *ustima* samoga kratera (Lj. Nenadović: Pisma iz Italije: 33).

(43) U istom trenutku izbije **na** *velikom satu* dva (Stj. Kranjčević: prevod Tolstojeva Rata i mira: 121).

(44) Mir sudbine ...ledi mi se **na** *duši* (I. Andrić: Ex Ponto: 24).

pri čemu se može reći da se, recimo, nešto zbiva i *u duši*, ali u navedenom primjeru glagol *lediti se* zahtijeva upotrebu predloga *na*, jer se led hvata spolja.

b) kao i u prostornom **odnosu vršioca prema radnji**, prema dužnosti i poslu koji obavlja, i uopšte njegovu **sudjelovanju, učešću**:

(45) Srpske se starešine u aprilu sastanu **na** *skupštini* u Pećanima (S. Novaković: Vaskrs države srpske: 30).

na *delu* • **na** *dužnosti* • **na** *dopustu* • **na** *doručku* • **na** *molitvi* • **na** *ratištu*

c) i uz imena **mjesta**, koja se nalaze na nekoj **visoravni, na uzvišenju**, negdje na kraju ili kakvoj vodi, odnosno kraj nje:

(46) Čuvao je straže od Turaka što **na** *Lešnici* prelaze Drinu (J. Veselinović: Slike iz seoskog života: 35).

... žive **na** *Cetinju* / **na** *Rijeci Crnojevića* / **na** *Kosovu*.

d) i označavanje **mjesta** u unutrašnjosti nekoga pojma ako se ono smatra **visokim** (ovdje je fizička visina apstraktna):

(47) **Na** *dvoru* i u plemstvu liberalne ideje stoje da ne može biti gore (J. Skerlić: Svetozar Marković: 25).

(48) Najlepše je **na** *svojoj kući* (S. Ćorović: Cjelokupna djela I: 24).

e) te i u slučajevima kada je riječ ne samo o **visokim školama** (o sudovima i sl. ustanovama) već često i ostalim vrstama škola i **kulturnim ustanovama** (pri čemu se lokativ uz nazive osnovnih i srednjih škola isto tako često upotrebljava i s predlogom *u*):

(49) Izbio je štrajk **na** *Visokoj politehničkoj školi* i **na** *Medicinskoj akademiji* (dnevna štampa).

(50) Stalno drži predavanja **na** *radiju* (isto).

(51) Tužio sam ga **na** *općini* (I. Ćipiko: Pauci: 123).

f) i na kraju, za određivanje **mjesta gdje se nešto dešava, vrši ili nalazi** uz implikaciju otvorenog prostora:

(52) Nije mu se svidjelo produženo šaptanje vani **na** *hodniku* (J. Torbarina: prevod Godina V. Vulf: 5).

g) Ovim padežom se iskazuje i **vremensko značenje**:

(53) Ona mi ga daje **na** *samrti* (M. Bogdanović: prevod Šekspirova Otela: 114).

h) Vrlo slično značenje prethodnom nalazimo u značenju **okolnosti** u kojima se nešto nalazi, tj. u kojima se vrši ono što se kazuje upravnom riječju:

(54) **Na** *žezi* strašnoj tiho su nas želi (I. G. Kovačić: Jama: 21).

(55) Kasnije su **na** *mukama* priznali (Lj. Jonke: prevod Hašekova Dobrog vojnika Švejka: 45).

i) Značenje **sredstva** pomoću čega se i na **osnov** čega se vrši ono što se kazuje upravnim glagolom:

(56) Dalje se nije moglo **na** *tuđim nogama* (Lj. Nenadović: Pisma iz Italije: 31).

(57) **Na** *tom jeziku* pisali su Dante, Petrarka i Makijaveli (isto).

(58) Tako **na** *slozi* i ljubavi svijet stoji (E. Mulabdić: Na obali Bosne: 17).

j) Značenje **načina** vršenja radnje nekada je vrlo teško razgraničiti od sredstva:

(59) Hrani majka dva nejaka sina **na** *preslici* i **na** *desnici ruci* (narodna pjesma).

(60) Mora ga pustiti da **na** *miru* produži da šeta (M. Kašanin: Trokošuljnik: 13).

1.3.Poređenje opisa predloga u dva jezika

Nakon što je dat kompletan prikaz obije skupine predloga, osvrnućemo se na gore date opise predloga u oba jezička sistema i uporediti ih. Ono što se odmah može primijetiti jeste da slučajeva poklapanja značenja ima, ali da nisu pravolinijska već da se umnogome prepliću. Najkarakterističniji je predlog *at* čija se značenja provlače kroz oba pretpostavljena prevodna ekvivalenta, i predlog *u* i predlog *na*.

U načelu se može zaključiti da je u najvećem dijelu prisutno poklapanje u okviru prostornog značenja i kod predloga *in* i kod predloga *on* sa datim predlozima u našem jeziku, a za njim mnogo ne zaostaje ni vremensko značenje. Što se ostalih upotreba tiče, predlog *in* ima mnogo više poklapanja sa pretpostavljenim prevodnim ekvivalentom, predlogom *u*, nego li predlog *on* ili predlog *at* i to po pitanju značenja pripadanja, kretanja u nešto, sredstva, okolnosti, dok se u značenjima predloga *na* predlozi *on* i *at* naizmjenično smjenjuju. Izuzetak predstavlja značenje referencijalnosti koje se pojavljuje kod sva tri data engleska predloga, a koje u značenjima pretpostavljenih prevodnih ekvivalenata nije navedeno, što ne negira njegovo postojanje u nekom drugom obliku upotrebe pretpostavljenih predloga.

Takođe se može primijetiti da su značenja predloga *u* i *na* izražena u sklopu dva ili tri padežna oblika, gdje imamo slučajeve preklapanja značenja. Tako se na primjer prostorno, vremensko i značenje načina predloga *na* pojavljuje kod oba padežna oblika koja prate ovaj predlog (akuzativ i lokativ), dok se značenje sredstva, okolnosti, namjene, rastojanja može naći ili u okviru jednog ili drugog padeža. Kada je u pitanju predlog *u*, značenje načina i vremensko značenje karakteristično je za dva padeža (akuzativ i lokativ) ali ne i za treći (genitiv), dok prostorno značenje, zatim značenja sredstva, cilja i uzroka nalazimo samo kod jednog od njih (lokativ), gdje možemo reći da se radi o čitavoj mreži značenja koja proističe iz postojanja veoma složene padežne fleksije u našem jeziku.

Detaljniju sliku o njihovom odnosu iskazaćemo u narednom dijelu rada, na konkretnim primjerima iz našeg korpusa.

2. Kontrastiranje i analiza predloga

Istraživanjem predloga smo se počeli baviti na osnovu pretpostavke da se, s jedne strane, u okviru različitih jezičkih sistema, kategorije predloga poprilično razlikuju i ta različitost biva sve veća kako se krećemo od suštinskog, funkcionalnog značenja ka metaforičkoj upotrebi, dok na drugoj strani imamo situaciju u kojoj je prikaz tj. značenjski opis predloga i u jednojezičkim i u dvojezičkim rječnicima veoma često neprecizan sa primjerima koji isto toliko često mogu da dovedu u zabunu (Lindstromberg: 1998). Slična, ali ne i identična, jeste situacija kada se radi o obradi značenja predloga u deskriptivnim gramatikama engleskog, kao i našeg jezika. Predlozi se obrađuju po opštijim značenjima, ne ide se u pojedinosti i obično su date „čiste” situacije njihove upotrebe. Ipak, morali smo poći od svih tih materijala i u našem slučaju koristili smo sve deskriptivne gramatike sledećih autora: Quirk et al (1985), Eastwood (1994), Đorđević (2002) i Stevanović (1964, 1970, 1974), zatim enciklopedijski rječnik *Advanced Learner's Encyclopedic Dictionary* (1992) i *Cambridge Advanced Learner's Dictionary* (2008), kao i objavljene naučne članke: Tavangar (2006), Tyler & Evans (2003), Savić & Anđelković (2004), Bennet (1975) i dr.

Kada je riječ o korpusu, obrađeno je oko stotinu i pedeset stranica teksta, odakle je preuzeta, uz dovoljan kontekst, svaka primijećena pojava svakog od ispitivanih predloga. Korpus je bio baziran na primjerima iz dva engleska romana - „1984.” Džordža Orvela i „Galeb Džonatan Livingston” Ričarda Baha, kao i izvjesnog broja prevoda pravne struke, i to: „Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda”, „Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena”, „Građansko pravna konvencija o korupciji”, „Smjernice UNHCR-a o ponovnom okupljanju izbjegličkih porodica”, „Evropski sporazum o licima koja učestvuju u postupcima pred Evropskim sudom za ljudska prava” i „Konvencija o pravima djeteta”.

Korpus sačinjava 1296 rečenica koje u sebi sadrže i proste i složene predloge. Potom je vršeno poređenje sa odgovarajućim prevodima rečenica iz teksta, tako da je sprovedena kontrastivna analiza bila zavisna i usmjerena od engleskog ka našem jeziku. Predlog *in* pojavio se 832, predlog *on* 341, a predlog *at* 213 puta. Za neke druge vrste ispitivanja ovaj uzorak bi možda bio isuviše mali, ali je za potrebe ovog rada ocijenjen

kao dovoljan zbog raznolikosti dobijenih rezultata. Najfrekventniji je, kao što je i očigledno, bio predlog *in*, dok je pojava preostala dva predloga bila dosta ujednačena. Inače, ono što je rezultat našeg istraživanja nije se moglo naći ni u jednoj objavljenoj publikaciji, s obzirom da se radi o prevodilačkim ekvivalentima, ali moramo priznati da su nam drugi materijali koji su odvojeno obrađivali predloge u engleskom i našem jeziku bili od velike pomoći. Iako je veći dio uzorka uzet isključivo iz romana, smatramo da je dovoljno reprezentativan, jer ne izgleda vjerovatno da bi predlozi kao relacione riječi podlegli značajnijim varijacijama u slučaju izbora druge vrste korpusa. Unutar uzorka nije vršena nikakva selekcija i obrađeni materijal je obuhvatio sve pojave ispitivanih predloga.

S obzirom na to da se kategorija predloga bazira na svojim značenjima, engleski predlozi iz korpusa su najprije razvrstavani prema značenjima u rečenici, potom su pronađeni svi prevodni ekvivalenti koji su ilustrovani jednim karakterističnim primjerom, na osnovu kojih su, zatim, izvedeni zaključci o upotrebi i značenju pomenutih predloga.

2.1. Prevodni ekvivalenti predloga *IN*

Najprije ćemo dati prikaz predloga *in* u okviru

- **prostornog značenja** jer se u tom domenu ovaj predlog najčešće javljao, praveći tako paralelu sa jednim od njegovih prevodnih ekvivalenata, predlogom *u*, koji takođe ima isto značenje. Prikaz će biti dat u okviru A) dvodimenzionalnosti i B) trodimenzionalnosti na osnovu kojih se određuje ovo značenje:

A) dvodimenzionalnost:

(1) Predlog *IN* : Predlog *U*

One very good one of a ship full of refugees being bombed somewhere *in*
the Mediterranean.

Jedan vrlo dobar o brodu punom izbeglica bombardovanom negde *u*
Sredozemnom moru.

(2) Predlog IN : Predloga NA

An inch from his right wingtip flew the most brilliant white gull **in** *all the world*, gliding effortlessly along, not moving a feather, at what was very nearly Fletcher's top speed.

Dva-tri santimetra od njegovog desnog krila leteo je najsajjniji beli galeb **na** *svetu*, klizeći sasvim lako, ne pokrećući nijedno perce, brzinom koju je Flečer jedva mogao da prati.

(3) Predlog IN: Predlog USRED

Jonathan Seagull exploded **in** *midair* and smashed down into a brickhard sea.

Džonatan prsne **usred** vazduha i surva se u more, koje mu se učini tvrdo poput stene.

Složeni predlog *usred* u vezi sa genitivom označava *mjesto* koje se nalazi u granicama pojma s imenom u tom padežu.¹⁸

(4) Predlog IN : Predlog SA

The Contracting Parties undertake to re-admit on his return to their territory any such person who commenced his journey **in** *the said territory*.

Strane Ugovornice obavezuju se da će ponovo primiti po povratku na njihovu teritoriju svako lice koje je počelo svoje putovanje **sa** *iste*.

Predlogom *sa* označeno je *mjesto* odakle nešto potiče, odvaja ili se udaljava s gornje površine.¹⁹

¹⁸ Stevanović: 1974: 347.

¹⁹ *Ibid.*: 244.

(5) Predlog IN : Ø

They were fat, ugly men with wicked faces, like the one in the picture on the opposite page.

To su bili debeli, ružni ljudi zlobnih lica kao ovaj *naslikan* na sledećoj strani.

Predložku frazu uz neprevođenje predloga *in* je u potpunosti preuzeo trpni glagolski pridjev u službi *pridjeva* izvedenog iz imenice, sastavnog dijela te predložke fraze.²⁰

B) trodimenzionalnost:

(6) Predlog IN : Predlog U

He had carried it guiltily home in his briefcase.

Kući ju je odneo u tašni, sa osećanjem krivice.

(7) Predlog IN : Predlog NA

There was a middle-aged woman might have been a jewess sitting up in the bow with a little boy about three years old in her arms.

U čamcu žena srednjih godina možda Jevrejka sedela na pramcu sa muškarčićem sa oko tri godine u naručju.

(8) Predlog IN : Predlog POD

He did not remember the raid itself, but he did rememeber his father's hand clutching his own as they hurried down, down, down into some place deep in the earth.

Samog napada se nije sjećao, ali pamtio je očevu ruku koja ga je stezala dok su hitali naniže, naniže, naniže, nekuda duboko pod zemlju.

Akuzativom s predlogom *pod* označava se *mjesto završetka kretanja*.²¹

²⁰ Stevanović: 1974: 725 – 727.

²¹ *Ibid.*: 424.

(9) Predlog IN : Predlog IZ

There was a lot of applause from the party seats but a woman down ***in** the prole part* of the house suddenly started kicking up a fuss and shouting ...

Tu se čuo jak pljesak odakle su sedeli članovi partije ali jedna žena ***iz** onog dijela sale* određenog za prole odjednom digla dreku vikala...

Predlogom *iz* se u okviru padeža genitiva označava ablativni odnos poticanja, pokretanja, polaženja ili dolaženja, riječima označenog pojma, odnosno onoga što se pretpostavlja da potiče, da se kreće, da se uklanja iz *unutrašnjosti*, iz ograničenog prostora.²²

(10) Predlog IN : Predlog PO

He felt as though he were wandering ***in** the forests* of the sea bottom, lost in a monstrous world where he himself was the monster.

On se osećao kao da luta ***po** šumama* na morskom dnu, izgubljen u čudovišnom svetu u kome je on sam bio čudovište.

Prevodni ekvivalent predlog *po* u lokativu, zajedno sa glagolom kojemu služi kao determinativ, označava da se nešto pomjera na gornjoj površini i po površini uopšte. Ista površina ne mora biti samo gornja i samo spoljna strana, nego ona može biti i u *unutrašnjosti* nečega.²³

(11) Predlog IN : Predlog UZ

Then the sheep-face melted into the figure of a Eurasian soldier who seemed to be advancing, huge and terrible, his sub-machine gun roaring, and seeming to spring out of the surface of the screen, so that some of the people in the front row actually flinched backwards ***in** their seats*.

Potom se ovčja glava pretopi u figuru evroazijskog vojnika koji se približavao, ogroman i grozan, s puškomitraljezom koji je neprekidno

²² Stevanović: 1974: 233.

²³ *Ibid.*: 507-508.

štektao, sve dok se nije učinilo kao da silazi sa površine ekrana u salu, tako da se neki iz prvog reda odista trgoše i pribiše uz naslone svojih stolica.

Akuzativom s predlogom *uz* označava se da se nešto, obično manje, *nalazi* ili da se stavlja, pribija, pričvršćuje pri nečemu drugom.²⁴

(12) Predlog IN: Predlog PRED

In particular, they shall give women equal rights to conclude contracts and to administer property and shall treat them equally in all stages of procedure in courts and tribunals.

One posebno daju ženama jednaka prava na sklapanje ugovora i upravljanje imovinom i tretiraju ih jednako u svim stadijima postupka pred sudovima.

Predlogom *pred* određena je nijansa *prostorne* blizine kada se ovom sintagmom kazuje da se nešto dešava ili da nešto jeste pred nekom ličnošću, s tim da pojam s imenom u instrumentalu može biti i kakav predmet.²⁵

(13) Predlog IN: Ø

At this moment his mother was sitting in some place deep down beneath him, with his younger sister in her arms.

U tom trenutku sna, njegova majka je sedela *negde* daleko niže od njega, sa njegovom mladom sestrom u naručju.

Prilog za mjesto je u ovom primjeru prevodno rješenje date predložke fraze.²⁶

²⁴ Stevanović: 1974: 405.

²⁵ *Ibid.*: 484.

²⁶ *Ibid.*: 377-378.

- Ukazivanje na **kretanje** u nešto:

(14) Predlog IN: Predlog U

He pushed open the door, and a hideous cheese smell of sour beer hit him in the face.

On gurnu vrata; u lice ga udari odvratani miris kiselog piva.

- U okviru **vremenskog značenja**, predlog *in* ima sledeće prevodne ekvivalente:

(15) Predlog IN : Predlog U

All that was needed was to substitute for the original promise a warning that it would probably be necessary to reduce the ration at some time in April.

Bilo je potrebno samo zameniti prvobitno obećanje upozorenjem da će u aprilu verovatno biti potrebno smanjiti sledovanje.

(16) Predlog IN : Predlog TOKOM

The Times of the nineteenth of December had published the official forecasts of the output of various classes of consumption goods in the fourth quarter of 1983, which was also the sixth quarter of the Ninth Three-Year Plan.

Tajms od devetnaestog decembra bio je doneo zvanična predviđanja koja su se odnosila na proizvodnju raznih vrsta robe široke potrošnje tokom četvrtog tromesečja 1983. godine, koje je istovremeno bilo i šesto tromesečje devete troletke.

Predlog *tokom* u sprezi sa padežom u genitivu upotrebljava se u funkciji *vremenske odredbe*.²⁷

²⁷ Stevanović: 1974: 341.

(17) Predlog IN: Predlog ZA

Winston had seen O'Brien perhaps a dozen times in *almost as many years*.

Vinston je O'Brajena bio video desetak puta za *skoro isto toliko godina*.

Genitiv s predlogom *za* ima prije svega *vremensko* značenje i pokazuje da se nešto vrši u toku trajanja onoga vremenskog termina koji označava sintagma u genitivu.

28

(18) Predlog IN : Ø

At this moment, for example, in 1984 (if it was 1984), Oceania was at war with Eurasia and in alliance with Eastasia.

Trenutno je, *1984. godine* (ako je godina zaista bila 1984.), Okeanija bila u ratu sa Evroazijom a u savezu sa Istazijom.

Oblikom temporalnog genitiva bez predloga izraženo je *vrijeme* višenja radnje.²⁹

Vremensko značenje u rečenicama može se naći i ukoliko predlogu *in* prethodi odričan glagol ili redni broj:

(19) Predlog IN : Predlog U

If resettlement cannot be expected in *the near future*, Field Offices should where possible promote the reunification of the family members in one of the countries of temporary asylum while awaiting a durable solution.

Ako se ne može očekivati preseljenje u *bliskoj budućnosti*, predstavništva UNHCR-a, tamo gdje je to moguće, promovišu ponovno okupljanje članova porodice u jednoj od zemalja privremenog azila dok čekaju na trajno rješenje.

²⁸ Stevanović: 1974: 349.

²⁹ *Ibid.*: 189.

(20) Predlog IN : Predlog POSLE

‘That’s better, comrade, that’s much better,’ she added encouragingly as Winston, with a violent lunge, succeeded in touching his toes with knees unbent, for the first time in *several years*.

„Sad je već bolje, druže, tako je mnogo bolje,” dodade ona da obodri Vinstona kad ovaj, uz žestok napor, uspe da dotakne prste na nogama ne savijajući kolena, prvi put posle *nekoliko godina*.

Vezom genitiva s predlogom *posle* određuje se da se vrši ili zbiva nešto što je vezano za *vrijeme* neposredno iza pojma s imenom u genitivu.³⁰

(21) Predlog IN: Ø

I haven’t seen a brass candlestick in *years*.

Mesingan svećnjak nisam video već *godinama*.

Temporalnim instrumentalom, koji sa sobom ne povlači predloge, označava se *vrijeme* za koje je vezano ono što se kazuje upravnim glagolom.³¹

- U značenju **mjerjenja vremena u budućnosti** nalazimo sledeće situacije:

(22) Predlog IN : Predlog ZA

He must leave in *ten minutes*.

Morao je da ode za *deset minuta*.

(23) Predlog IN : Predlog KROZ

The Physical Jerks would begin in *three minutes*.

Kroz *tri minuta* počinjala je jutarnja fiskultura.

³⁰ Stevanović: 1974: 342.

³¹ *Ibid.*: 452.

Akuzativ sa predlogom *za* naporedo s predlogom *kroz* ima upravo isto značenje jer označava posle kojeg se *vremena* izvršilo ono što označava glagol koji se ovom vezom određuje.³²

- Pri ukazivanju na **fizičko okruženje** ili **vremenske uslove**, rezultati su sledeći:

(24) Predlog IN: Predlog U

You had to live – did live, from habit that became instinct – in the assumption that every sound you made was overheard, and, except, in darkness, every movement scrutinized.

Moralo se živeti - i živelo se, po navici koja je prerasla u instinkt - pretpostavljajući da se svaki zvuk čuo i, sem u mraku, svaki pokret video.

(25) Predlog IN: Predlog NA

In the ragged hedge on the opposite side the boughs of the elm trees swayed just perceptibly in the breeze, and their leaves stirred faintly in dense masses like women's hair.

U nazubljenoj živici na suprotnom kraju, brestove grane su se jedva primetno povijale na povetarcu, a lišće im se blago komešalo u gustim masama, kao ženska kosa.

(26) Predlog IN: predlog PO

If you were meant to fly in the dark, you'd have the eyes of an owl.

Da si stvoren da letiš po mraku, imao bi oči poput sove.

Vezom predloga *po* sa lokativom kazuju se *okolnosti* u kojima se vrši radnja ili se bilo šta zbiva.³³

³² Steavanović: 1974: 435.

³³ *Ibid.*: 510.

(27) Predlog IN : Ø

His vows of a moment before were forgotten, swept away **in** *that great swift wind*.

Zaboravi svoje malopredašnje zavete, odnela ih je *silina vetra*.

Prevodilačka realizacija je u ovom slučaju ostvarena nominativnom sintagmom u funkciji imenskog dijela predikata.³⁴

- Za označavanje **dijela nečega**, koji je **sadržan u nečemu**:

(28) Predlog IN : Predlog U

There was a vacant place at a table further away, but something **in** *the little man's appearance* suggested that he would be sufficiently attentive to his own comfort to choose the emptiest table.

Za malo udaljenijim stolom bilo je jedno slobodno mesto, no nešto je **u** *čovečuljkovom izgledu* govorilo da će on dovoljno paziti na svoju udobnost i izabrati sto sa najviše slobodnih mesta.

(29) Predlog IN: Predlog NA

What could you see to attract you **in** *a man* like this?

Šta si to mogla naći privlačno **na** *čoveku* kao što sam ja?

(30) Predlog IN: Predlog IZ

Instead of being enfeebled by age, the Elder had been empowered by it; he could outfly any gull **in** *the Flock*, and he had learned skills that the others were only gradually coming to know.

Starešina je s vremenom postajao sve snažniji pa je sad leteo bolje od bilo kog galeba **iz** *jata*, jer je savladao sve veštine koje su drugi galebovi tek učili.

³⁴ Stevanović: 1974: 165.

Genitivnom sintagmom s predlogom *iz* označava se sve što se *izuzima* iz kakve *cjeline*, iz djelova kojima pripada, ili se na bilo koji način izdvaja od njih.³⁵

(31) Predlog IN: Predlog OD

For how could the fear, the hatred, and the lunatic credulity which the party needed ***in*** its members be kept at the right pitch?

Jer kako bi se onaj strah, ona mržnja i ono ludačko verovanje koje Partija traži ***od*** svojih članova mogli održati na potrebnoj visini kao pokretačka snaga?

Izvor svakog *poticanja* koje se označava upravnim glagolom, ili se samo podrazumijeva na osnovu onoga što se iznosi u dotičnoj rečenici, označava se genitivom s predlogom *od*.³⁶

(32) Predlog IN: Ø

People ***in*** the Records Department did not readily talk about their jobs.

Službenici Odjeljenja dokumentacije nisu rado govorili o svom poslu.

Genitivnom sintagmom bez predloga se, pored ostalog, izražava odnos *lica u službenom ili poslovnom odnosu* prema pojmu s imenom od koga zavisi i koje *dopunjava* oblik genitiva.³⁷

Slijede značenja predloga *in* koja su umnogome bila rjeđa, ali raznovrsnost prevodnih ekvivalenata nije bila slabija:

- Pri označavanju **stanja** ili **uslova** postojanja nečega (**emocija**):

(33) Predlog IN: Predlog U

And yet he was ***in*** the right!

³⁵ Stevanović: 1974: 234.

³⁶ *Ibid.*: 214.

³⁷ *Ibid.*: 177.

A ipak je u pravu!

(34) Predlog IN: Predlog NA

Nothing in the present Convention shall affect any provisions that are more conducive to the achievement of equality between men and women which may be contained in any other international convention, treaty or agreement in force for that State.

Ništa u ovoj Konvenciji neće uticati na bilo koje odredbe koje su povoljnije za postizanje ravnopravnosti između muškaraca i žena koje mogu biti sadržane u bilo kojoj drugoj međunarodnoj konvenciji, ugovoru ili sporazumu koji je na snazi u toj državi.

(35) Predlog IN: Predlog POD

To keep them in control was not difficult.

Držati ih pod kontrolom nije bilo teško.

Instrumentalom s predlogom *pod* se označavaju uslovi, *okolnosti* u kojima se vrši ono što se kazuje glagolom dotične sintagme.³⁸

(36) Predlog IN: Predlog OD

The Flock fell silent, and Jonathan fidgeted in embarrassment.

Jato naglo utihne, a Džonatan se promeškolji od neugodnosti.

Ime dotičnog pojma se upotrebljava u genitivu s predlogom *od* kada hoće da se označi da kakvo stanje, odnosno raspoloženje dolazi od nekog pojma kao *uzroka*.³⁹

(37) Predlog IN: Veznik DA

He narrowed his eyes in fierce concentration, held his breath, forced one... single... more... inch... of... curve...

³⁸ Stevanović: 1974: 478.

³⁹ *Ibid.*: 217.

Stisnuo je oči **da** bi usmerio pažnju, zadržao je dah, napregnuo sve snage da izvede još samo... dva-tri... santimetra... tog... okreta...

Veznikom *da* iskazan je *cilj* radi koga se vrši radnja glavne, tj. upravne rečenice.⁴⁰

(38) Predlog IN: Ø

Suddenly the whole street was **in** commotion.

Odjednom se cela ulica *uzbuni*.

Cjelokupnu predlošku frazu preuzeo je glagol proistekao iz imenice čiji je ona sastavni dio, i to u obliku aorista kojim se izražava trenutno *stanje*, odnosno *raspoloženje*.⁴¹

- Značenje **forme, oblika, rasporeda:**

(39) Predlog IN : Predlog U

Rewrite it **in** full and submit your draft to higher authority before filing.

Preraditi **u** celini i pre odlaganja u arhivu podneti pretpostavljenima na odobrenje.

(40) Predlog IN : Predlog NA

She broke it **in** half and gave one of the pieces to Winston.

Prelomi je **na** dva dela i dade jedan Vinstonu.

(41) Predlog IN: Predlog PO

The Secretary-General shall prepare a list **in** alphabetical order of all persons thus nominated, indicating the States Parties which have nominated them, and shall submit it to the States Parties.

⁴⁰ Stevanović: 1974: 845.

⁴¹ *Ibid.*: 640.

Generalni sekretar priprema listu svih na taj način predloženih osoba **po** *abecednom redu*, s nazivima država članica koje su ih predložile, i dostavlja je državama strankama.

Lokativom s predlogom *po* se izražava *sredstvo*, unekoliko posebne vrste, i ono prema čemu se, odnosno s obzirom na šta se vrši glagolska radnja.⁴²

(42) Predlog IN : Ø

Winston caught a phrase - 'complete and final elimination of Goldsteinism' - jerked out very rapidly and, as it seemed, all **in** *one piece*, like a line of type cast solid.

Vinston samo jednom uhvati frazu - „potpuna i konačna likvidacija goldštajnzma” - izbačenu munjevitom brzinom, i to tako da se imao utisak da je to jedna reč, kao deo štamparskog sloga izliven *ujedno*.

Neprevođenje datog predloga *in* imalo je za rezultat složeni *prilog za način*.⁴³

- i **količine**:

(43) Predlog IN : Predlog NA

Similar slits existed **in** *thousands* or *tens of thousands* throughout the building, not only in every room but at short intervals in every corridor.

Sličnih proreza je u zgradi bilo **na** *hiljade*, ako ne **na** *desetine hiljada*, ne samo u svakoj kancelariji nego, u kratkim razmacima, i u svakom hodniku.

(44) Predlog IN: Ø

In and out of the dark doorways, and down narrow alley-ways that branched off on either side, people swarmed **in** *astonishing numbers* –

⁴² Stevanović: 1974: 511.

⁴³ *Ibid.*: 378.

girls in full bloom, with crudely lipsticked mouths, and youths who chased the girls, and...

Naokolo je ulazilo i izlazilo iz kapija, nestajalo niz prolaze koji su se odvajali s obe strane, i vrvelo trotoarima začuđujuće *mnoštvo* sveta – devojke u punom cvatu, sa grubo našminkanim ustima, mladići koji su ganjali devojke, ...

Brojnost iskazanu predlogom *in* je u datom primjeru preuzeo *prilog za količinu*.⁴⁴

- Značenje **medijuma** ili **sredstva**, i **načina oblačenja**:

(45) Predlog IN : Predlog NA

Everyone who is arrested shall be informed promptly, ***in*** a language which he understands, of the reasons for his arrest and of any charge against him.

Svako ko je uhapšen biće odmah i ***na*** jeziku koji razumije obaviješten o razlozima za njegovo hapšenje i o svakoj optužbi protiv njega.

(46) Predlog IN : Predlog U

Even the streets were leading up to its outer barriers were roamed by gorilla-faced guards ***in*** black uniforms, armed with jointed truncheons.

Čak su i ulice kojima se išlo do njega vrvele od čuvara sa licima kao u gorila, ***u*** crnim uniformama i naoružani pendrecima na zglob.

(47) Predlog IN: Ø

a) DOWN WITH BIG BROTHER was written all over it, ***in*** letters almost as big enough to be legible across the room.

Po njemu je pisalo DOLE VELIKI BRAT, *slovima* koja su se skoro mogla pročitati sa drugog kraja sobe.

⁴⁴ Stevanović: 1974: 378.

b) ***In*** *a low murmur* Winston began speaking.

Vinston progovori *tihim mrmorom*.

Oblikom instrumentalna oruđa označen je predmet (pojam) pomoću koga se vrši radnja, tj. koji služi kao *sredstvo* ili *oruđe* za vršenje radnje.⁴⁵

- Za ukazivanje nečijeg **učešća, zanimanja, bavljenja nečim**:

(48) Predlog IN: Predlog U

Suddenly there sprang into his mind, ready made as it were, the image of a certain Comrade Ogilvy, who had recently died ***in*** *battle*, in heroic circumstances.

U glavi mu najednom iskrsnu, kao unapred pripremljena, slika izvesnog druga Ogilvija, koji je nedavno herojski poginuo ***u*** *ratu*.

(49) Predlog IN: Predlog NA

At twenty- three he had perished ***in*** *action*.

U dvadeset i trećoj je poginuo ***na*** *dužnosti*.

(50) Predlog IN: Predlog PRI

Difficulties or delays may be encountered ***in*** *obtaining* admission of the remaining family members into the country of permanent settlement, and UNHCR intervention in this respect is often necessary.

Može se naići na teškoće ili kašnjenja ***pri*** *prijemu* preostalih članova porodice u zemlju trajnog boravišta, i intervencija UNHCR-a u tom pogledu je često nužna.

Lokativnom sintagmom s predlogom *pri* kazuje se da se nešto vrši ili zbiva za *vrijeme* onoga što se označava imenicom koja stoji u tome obliku.⁴⁶

⁴⁵ Stevanović: 1974: 441.

⁴⁶ *Ibid.*: 522.

(51) Predlog IN: Predlog PRILIKOM

Deprivation of life shall not be regarded as inflicted in contravention of this article when it results from the use of force which is no more than absolutely necessary ***in** action* lawfully taken for the purpose of quelling a riot or insurrection.

Lišenje života se ne smatra protivnim ovom članu ako proistekne iz upotrebe sile koja je apsolutno nužna ***prilikom*** zakonitih *mera* koje se preduzimaju u cilju suzbijanja nereda ili pobune.

Predloškim izrazom *prilikom* označava se vremenski odnos.⁴⁷

(52) Predlog IN: Veznik DOK

The stuff was like nitric acid, and moreover, ***in** swallowing* it one had the sensation of being hit on the back of the head with a rubber club.

Piće je bilo nalik na azotnu kiselinu; osim toga, ***dok** ga je čovek gutao*, osećao se kao da je udaren gumenom palicom u potiljak.

Veznikom *dok* upućuje se na izvjesno trajanje radnje, pri čemu se u dvijema rečenicama označavaju radnje koje naporedo teku u isto *vrijeme*.⁴⁸

(53) Predlog IN: Predlog RADI

Refugees may need UNHCR assistance ***in** obtaining* entry visas, exit visas and travel documents, ***in** arranging* for and/or financing travel, or ***in** facilitating* the resettlement or the tracing of family members, as described in the following paragraphs.

Izbjeglicama može da treba pomoć UNHCR-a ***radi** dobijanja* ulaznih viza, izlaznih viza i putnih dokumenata, ***radi** uređivanja* i/ili finansiranja

⁴⁷ Stevanović: 1974: 358.

⁴⁸ *Ibid.*: 874.

putovanja, ili **radi** *olakšavanja* preseljenja ili ulaženja u trag članovima porodice, kako je opisano u narednim odeljcima.

Genitivnom sintagmom s predlogom *radi* označava se *cilj* s kojim se vrše radnje označene upravnim glagolima.⁴⁹

- Značenje **referencijalnosti**:

(54) Predlog IN: Predlog U

One who has touched excellence **in** *his learning* has no need of that kind of promise.

Nekome ko je dotakao savršenstvo **u** *učenju* nisu potrebna slična obećanja.

(55) Predlog IN: Predlog O

States Parties shall take all appropriate measures to eliminate discrimination against women in rural areas in order to ensure, on a basis of equality of men and women, that they participate in and benefit from rural development and, in particular, shall ensure to such women the right to have an access to adequate health care facilities, including information, counselling and services **in** *family planning*.

Države stranke preduzimaju sve odgovarajuće mjere radi uklanjanja diskriminacije žena u seoskim područjima kako bi osigurale da one, na osnovu jednakosti muškaraca i žena, učestvuju u razvoju sela i da od toga imaju koristi, naročito kako bi osigurale tim ženama pravo na pristup odgovarajućim ustanovama zdravstvene zaštite, uključujući informacije, savjetovanje i usluge **o** *planiranju porodice*.

Sintagmatskom vezom lokativa s predlogom *o* izražena je *atributska* upotreba istog predloga.⁵⁰

⁴⁹ Stevanović: 1974: 260.

⁵⁰ *Ibid.*: 504.

(56) Predlog IN: Predlog ZA

There was the tele-programmes section with its engineers, its producers, and its teams of actors specially chosen for their skill in *imitating voices*.

Tu je bila televizijska sekcija sa tehničarima, producentima i ekipama glumaca posebno odabranim po talentu za *imitiranje glasova*.

Predlog *za* uz akuzativ ovdje vrši funkciju imeničke odredbe tj. *atributa* imenice koju dopunjava.⁵¹

(57) Predlog IN: Ø

State Parties shall take all appropriate measures, including legislation, to suppress all forms of traffic in *women* and exploitation of prostitution of women.

Države stranke poduzimaju sve odgovarajuće mjere, uključujući i zakonodavne, radi suzbijanja svih oblika trgovanja ženama te iskorišćavanja prostitucije ženama.

Instrumentalnom sintagmom bez predloga iskazano je *sredstvo* za vršenje radnje tj. građa, materija koja služi da se njom dotična radnja vrši.⁵²

Kao što je datim primjerima ilustrovano, u obrađenom korpusu su pronađena sva značenja predloga *in*, osim značenja proporcije. Kada je u pitanju odnos tih značenja prema nađenim prevodnim ekvivalentima predloga *in*, možemo reći da je poklapanje značenja bilo prisutno u većini (89%) slučajeva, odnosno da je do odstupanja značenja došlo u slučajevima kada prevođenje datog predloga nije bilo realizovano pretpostavljenim predlozima kao prevodnim ekvivalentima, već drugom formom prevodnog ekvivalenta.

Unutar prostornog značenja su svi prevodni ekvivalenti imali zajedničko značenje mjesta, bilo da se radi o poticanju iz unutrašnjosti, odvajanju s gornje površine nekog

⁵¹ Stevanović: 1974: 430.

⁵² *Ibid.*: 442.

pojma ili nečega uz šta se nešto nalazi ili pribija ili se nalazi pred nekom ličnošću ili predmetom, pri čemu je čak i neprevođenje datog predloga realizovano prilogom za mjesto. I prilikom ukazivanja kretanja u nešto značenje je bilo identično.

Svi prevodni ekvivalenti u okviru vremenskog značenja, bilo da se radi o vremenskim periodima ili mjerenju vremena u budućnosti, su takođe imali funkcije vremenskih odredbi, gdje su i slučajevi neprevođenja predloga *in* imali u svojoj realizaciji vremensku konotaciju.

Ekvivalentnost značenja je postojala i pri ukazivanju na fizičko okruženje i uslove, kao i u značenju dijela nečega.

U okviru značenja stanja ili uslova nekog postojanja, emocije, značenje je uglavnom bilo identično bilo da je određena prevodna sintagma ukazivala na okolnosti ili se radilo o navođenju uzroka od kojeg neko raspoloženje potiče. Do odstupanja u značenju došlo je samo u slučaju veznika *da* kao prevodnog ekvivalenta sa značenjem cilja vršenja glavne radnje, dok je u slučaju neprevođenja predlog *in* preuzet glagolom u vremenu kojim se izražava stanje odnosno raspoloženje određenog pojma.

Značenje sredstva je u jeziku prevoda, bilo kroz dati predlog ili prilogom za način ili padežom oruđnikom u slučaju neprevođenja, obuhvatilo ne samo značenje medijuma i sredstva već i značenje forme, oblika i rasporeda, čime se djelimično odstupilo od potpunog poklapanja u značenju. Predlog *in* je u značenju količine imao svoj ekvivalent značenja u prilogu za količinu.

Najviše odstupanja značenja našlo se u primjerima značenja učešća, zanimanja, bavljenja nečim pri čemu je isto značenje u jeziku prevoda preuzeto vremenskim ili značenjem cilja sa kojim se vrše određene radnje.

Značenje referencijalnosti je u sva tri nađena slučaja imalo realizaciju u sklopu dopune imenske riječi ili atributa.

2.2. Prevodni ekvivalenti predloga *ON*

Prostorno značenje drugog po redu predloga *on* bilo je najzastupljenije, i to u okviru:

A) dvodimenzionalnosti tj. kada se radilo o horizontalnim ili vertikalnim površinama koje neki manji objekat dodiruje, prekriva ili je njen sastavni dio:

(58) Predlog ON: Predlog NA

When he had slowed to twenty and stretched his wings again at last, the boat was a crumb on the sea, four thousand feet below.

Pošto je smanjio brzinu na četrdeset i najzad ispružio krila, brodić što se nalazio hiljadu dvesta metara ispod njega bio je kao tačkica na moru.

(59) Predlog ON: Predlog U

The moon and the lights twinkling on the water, throwing out little beacon-trails through the night, and all so peaceful and still...

„Mesec i svetla trepere u vodi, isijavaju zrakaste odbleske kroz noć, i sve je tako mirno i blago...”

(60) Predlog ON: Predlog PO

The sweat started out on Winston's backbone.

Vinstonu izbi znoj po kičmi.

U ovom slučaju veza predloga *po* i imenice u lokativu označava da je nešto razastrto ili da se pomjera, odnosno kreće po *površini* nečega.⁵³

(61) Predlog ON: Predlog SA

The memory of his life on Earth was falling away.

Sećanja iz života sa Zemlje polako su bleдела.

Predlogom *sa* uz genitiv označava se *mjesto* sa čije gornje površine, sa spoljne strane pojma, nešto potiče, odvaja se ili se udaljava.⁵⁴

⁵³ Stevanović: 1974: 507.

⁵⁴ *Ibid.*: 244.

(62) Predlog ON: Predlog POD

He had got together a big bunch and was smelling their faint sickly scent when a sound at his back froze him, the unmistakable crackle of a foot on twigs.

Bio je nakupio veliki buket i udisao slabi, pomalo otužni miris, kad ga jedan zvuk otpozadi ukoči: nesumnjivo krckanje a grančica pod nogom.

Instrumental s predlogom *pod* kazuje da nešto zauzima položaj ispod pojma s imenom u instrumentalu, da se nalazi niže njega.⁵⁵

(63) Predlog ON: Ø

A half-hour railway journey; turn left outside the station; two kilometers along the road; a gate with the top bar missing; a path across a field; a grass-grown lane; a track between bushes; a dead tree with moss on it.

Pola sata vozom; od stanice levo; dva kilometra putem; kapija bez gornje prečage; staza preko livade; put zarastao u travu; puteljak između žbunja; oboreno drvo *obraslo* mahovinom.

Trpni glagolski pridjev u funkciji određivanja imenice tj. *atributa* je obuhvatio prevod date predloške fraze.⁵⁶

B) dok je u sklopu jednodimenzionalnosti ili linije prostiranja uz čiju se ivicu neki objekat nalazi i u odnosu na koju se određuje njegov položaj, rezultat bio sledeći:

(64) Predlog ON: Predlog NA

If he had known whe she lived, and what time she left work, he could have contrived to meet somewhere on her way home.

Kad bi znao gde ona stanuje i u koje vereme izlazi s posla, mogao bi udesiti da je sretne na putu do kuće.

⁵⁵ Stevanović: 1974: 476.

⁵⁶ *Ibid.*: 726.

(65) Predlog ON: Ø

“Let’s pick up a gin on the way.”

„Usput možemo da uzmemo po jedan džin.”

Kompletna predložka fraza realizovana je u složenom *prilogu za mjesto*.

- Zatim slijedi značenje **oslonca**:

(66) Predlog ON: Predlog NA

... and old bent creatures shuffling along on splayed feet, and ragged barefooted children who played in the puddles and then scattered at angry yells from their mothers.

...starci koji su se vukli na iskrivljenim nogama, i poderana bosonoga deca koja su se igrala u barama i rasturala na ljutite krike svojih majki.

(67) Predlog ON: Ø

The little man was sprawling on all fours, his tray had gone flying, two streams of soup and coffee were flowing across the floor.

Čovečuljak je ležao koliko je dug, poslužavnik mu beše odleteo iz ruku, a po podu su tekla dva potočića supe i kafe.

- Značenje **usmjerenosti**:

(68) Predlog ON: Predlog NA

He would talk with a disagreeable gloating satisfaction of helicopter raids on enemy villages, and trials and confessions of thought-criminals, the executions in the cellars of the Ministry of Love.

Umeo je da govori sa ogavnim sladostrasnim zadovoljstvom o napadima helikoptera na neprijateljska sela, o suđenjima i priznanjima zlomislitelja, o izvršavanju smrtnih kazni u podrumima Ministarstva ljubavi.

(69) Predlog ON: Predlog U

The sun had shifted round, and the myriad windows of the Ministry of Truth, with the light no longer shining on them, looked grim as the loopholes of a fortress.

Sunce beše odmaklo svojim putem, i hiljade prozora na Ministarstvu istine, sad kad svetlost nije bila u njih, izgledali su mrko i odbojno, kao puškarnice na tvrđavi.

(70) Predlog ON: Predlog PREKO

‘It’s this bloody thing that does it,’ she said, ripping off the scarlet sash of the junior Anti-Sex League and flinging it on to a bough.

„To je sve zbog ovog sranja”, reče ona, strže skerletnu ešarpu omladinske lige protiv seksa i prebaci je preko grane.

Predlogom *preko* uz imenicu u genitivu označava se stavljanje sa spoljne, obično *gornje strane* kakvog predmeta.⁵⁷

(71) Predlog ON: Predlog ZA

For the next few days he tried to behave like the other gulls; he really tried screeching and fighting with the flock around the piers and fishing boats, diving on scraps of fish and bread.

Nekoliko sledećih dana nastojao je da se vlada kao ostali galebovi; zaista se trudio, borio se i kričao s jatom oko gatova i ribarskih brodića i zaranjao za ostacima ribe i hrane.

Instrumental s predlogom *za* označava *cilj* i uz glagole fizičkog kretanja koje se opet vrši težeći čemu.⁵⁸

⁵⁷ Stevanović: 1974: 330.

⁵⁸ *Ibid.*: 465.

(72) Predlog ON: Predlog PREMA

Don't be harsh on *them*, Fletcher Seagull!

Nemoj biti tako strog prema *njima*, galebe Flečeru!

Predlog *prema* upotrebljava se sa značenjem okrenutosti, *upravljenosti* i kretanja u pravcu pojma s imenom u padežu dativu.⁵⁹

(73) Predlog ON: Predlog S(A)

In and out of the dark doorways, and down narrow alley-ways that branched off on *either side*, people swarmed in astonishing numbers – girls in full bloom, ...

Naokolo je ulazilo i izlazilo iz kapija, nestajalo niz prolaze koji su se odvajali s *obe strane*, i vrvelo trotoarima začuđujuće mnoštvo sveta – devojke u punom cvatu, ...

Genitiv s predlogom *s(a)* označava *poticanje* i *kretanje* od pojma s imenom u genitivu.⁶⁰

(74) Predlog ON: Ø

The girl had turned her back on *him* again.

Devojka *mu* beše ponovo okrenula leđa.

Lična zamjenica u padežu *upravljenosti* (dativu) rezultat je neprevođenja predloga *on* kao sastavnog dijela date predloške sintagme.

- **Vremensko** značenje:

(75) Predlog ON: Predlog U

Finally both of them managed to secure a free afternoon on *the same day*.

⁵⁹ Stevanović: 1974: 373.

⁶⁰ *Ibid.*: 249.

Najzad im je oboma pošlo za rukom da izrade slobodno popodne u isti dan.

(76) Predlog ON: Ø

a) How much more would he have known by now if Chiang had come to him on the day that he was Outcast!

Koliko bi tek on naučio da mu je Čjeng došao *onog dana* kada je isteran iz jata!

Temporalnim genitivom koji za sobom ne povlači predloge označeno je *vrijeme* vršenja radnje.⁶¹

b) On the morning of the sixth day the dribble of cylinders slowed down.

Ujutru šestog dana poplava svitaka malo oslabi.

Prilogom za vrijeme realizovano je neprevođenje datog predloga *on*.⁶²

- Kao podgrupu vremenskog značenja nalazimo značenje „**u vrijeme ili nakon nečega**”:

(77) Predlog ON: Predlog PO

The Contracting Parties undertake to re-admit on his return to their territory any such person who commenced his journey in the said territory.

Strane ugovornice obavezuju se da će ponovo primiti po povratku na njihovu teritoriju svako lice koje je počelo svoje putovanje sa iste.

Lokativ s predlogom *po* određuje da se nešto vrši, da *vremenski* dolazi *poslije* pojma s imenom u ovom padežnom obliku.⁶³

⁶¹ Stevanović: 1974: 189.

⁶² *Ibid.*: 377.

⁶³ *Ibid.*: 510.

(78) Predlog ON: Predlog OD

Such notification shall take effect **on** *the date* on which it is received.

Takvo saopštenje stupa na snagu **od** *datuma* njegovog primitka.

Predlogom *od* s genitivom kazuje se početak *vremena*, odnosno ime vremenskog pojma od kojeg se uzima kakav vremenski razmak.⁶⁴

(79) Predlog ON: Predlog PRED

‘Goldstein!’ bellowed the boy as the door closed **on** *him*.

„Goldštajne!” razdra se ovaj dok su se vrata zatvarala **pred** *njim*.

Instrumentalom s predlogom *pred* ističe se *vremenska* bliskost onoga što se određuje dotičnom predložko-instrumentalnom vezom.⁶⁵

- Značenje **osnove** ili, pak, **povoda** neke radnje imalo je sledeće realizacije:

(80) Predlog ON: Predlog NA

...Convinced that the establishment of the new international economic order based **on** *equity and justice* will contribute significantly towards the promotion of equality between men and women,...

...Uvjerene da će uspostavljanje novog međunarodnog ekonomskog poretka utemeljenog **na** *pravičnosti i pravednosti* značajno doprinijeti promovisanju jednakosti između muškaraca i žena,...

(81) Predlog ON: Predlog PO

The enjoyment of the rights and freedoms set forth in this Convention shall be secured without discrimination **on** *any ground* such as sex, race, colour, language, religion, political and other opinion, national and social origin, association with a national minority, property, birth or other status.

⁶⁴ Stevanović: 1974: 215.

⁶⁵ *Ibid.*: 484.

Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj Konvenciji obezbjeđuje se bez diskriminacije **po** *bilo kom osnovu*, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno i socijalno porijeklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.

Lokativnom sintagmom s predlogom *po* određuju se *okolnosti* u kojima se vrši radnja, ili se bilo šta zbiva.⁶⁶

(82) Predlog ON: Predlog POD

Recalling that discrimination against women violates the principles of equity of rights and respect for human dignity, is an obstacle to the participation of women, **on** *equal terms* with men, in the political, social, economic and cultural life of their countries, ...

Podsjećajući da diskriminacija žena krši načela jednakih prava i poštovanja ljudskog dostojanstva, predstavlja prepreku učestvovanju žena **pod** *istim uslovima* s muškarcima, u političkom, društvenom, ekonomskom i kulturnom životu svojih zemalja,...

Instrumentalom s predlogom *pod* označavaju se *uslovi*, *okolnosti* pod kojima se vrši ono što se kazuje glagolom dotične sintagme.⁶⁷

(83) Predlog ON: Veznik KAO

It shall function **on** *a permanent basis*.

Sud će raditi **kao** *stalni organ*.

Veznik *kao* s oblikom nominativa upotrijebljen je da označi *sličnost* pojmu s pojmom u ovom padežu.⁶⁸

⁶⁶ Stevanović: 1974: 510.

⁶⁷ *Ibid.*: 478.

⁶⁸ *Ibid.*: 356.

(84) Predlog ON: Predlog KOD

In just six seconds he was moving seventy miles per hour, the speed at which one's wing goes unstable on the upstroke.

Već za šest sekundi postigao je brzinu od sto trideset kilometara na sat, brzinu pri kojoj krila gube sigurnost kod ponovnog penjanja.

Genitiv s predlogom *kod* sreće se u funkciji određivanja *uslova* radnje upravnog glagola.⁶⁹

(85) Predlog ON: Predlog ZBOG

...the lawful arrest or detention of a person effected for the purpose of bringing him before the competent legal authority on reasonable suspicion of having committed an offence or when it is reasonably considered necessary to prevent his committing an offence or fleeing after having done so;

...u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja lica pred nadležnu sudsku vlast zbog opravdane sumnje da je izvršilo krivično delo, ili kada se to opravdano smatra potrebnim kako bi se predupredilo izvršenje krivičnog dela ili bekstvo po njegovom izvršenju.

Predlog *zbog* upotrebljava se vrlo često uz genitiv pojma od koga kakva radnja, stanje ili raspoloženje potiče kao od *uzroka*.⁷⁰

(86) Predlog ON: Ø

The announcement from the Ministry of Plenty ended on another trumpet call and gave way to tinny music.

Saopštenje Ministarstva obilja se završi još *jednim* trubnim znakom i ustupi mesto bleh-muzici.

⁶⁹ Stevanović: 1974: 309.

⁷⁰ *Ibid.*: 257.

Instrumentalom *uzroka* označava se pojam od koga kao od spoljne sile potiče izvršenje procesa koji ta sila, bilo kao vršilac bilo kao sredstvo nekog drugog vršioca, pokreće.⁷¹

- Značenje **referencijalnosti**:

(87) Predlog ON: Predlog O

He meditated resentfully **on** *the physical texture* of life.

Razmišljao je sa gađenjem **o** *fizičkoj sadržini* života.

Lokativne sintagme s predlogom *o* upotrebljavaju se vrlo često uz glagole govorenja, mišljenja i osjećanja.⁷²

(88) Predlog ON: Predlog ZA

Any amendment proposed by a Party shall be communicated to the European Committee **on** *Legal Co-operation* (CDCJ) which shall submit to the Committee of Ministers its opinion on that proposed amendment.

Svaki amandman predložen od Strane biće dostavljen Evropskom komitetu **za** *pravnu saradnju* (CDCJ) koji će Komitetu ministara dati svoje mišljenje o predloženom amandmanu.

Akuzativnom sintagmom uz predlog *za* vrši se funkcija imeničke odredbe tj. *atributa* imeničke sintagme koju dopunjava.⁷³

(89) Predlog ON: Ø

I should like your opinion **on** *that*.

Zato bi voleo da čujem šta vi mislite.

⁷¹ Stevanović: 1974: 446.

⁷² *Ibid.*: 503.

⁷³ *Ibid.*: 430.

- Značenje **učešća, bavljenja nečim**:

(90) Predlog ON: Predlog NA

I'm **on** *adjectives*.

Ja radim **na** *pridjevima*.

(91) Predlog ON: Predlog U

"To begin with," he said with a wry smile, "you were all a bit late **on** *the join-up...*"

- Kao prvo – započe osmehujući se kiselo – svi ste malko kasnili **u** *priključivanju...*

(92) Predlog ON : Ø

Very likely as many as a dozen people were now working away **on** *rival versions* of what Big Brother had actually said.

Najverovatnije je celo tuce ljudi u tom trenutku obrađivalo *isti članak*, s tim što je svako pravio svoju verziju.

Akuzativna sintagma bez predloga obuhvata pojam pravog objekta na kome se *vrši radnja* označena prelaznim glagolima.⁷⁴

- Uz značenje **oruđa tj. sredstva**:

(93) Predlog ON: Predlog NA

In the street in front of it there was a statue of a man **on** *horseback* which was supposed to represent Oliver Cromwell.

Na ulici ispred njega nalazio se kip čoveka **na** *konju*, navodno Olivera Kromvela.

⁷⁴ Stevanović: 1974: 382.

(94) Predlog ON: Ø

All I need is a tiny little wing, all I need is to fold most of my wings and fly **on** *just the tips* alone!

Potrebna su mi samo mala kratka krila, valja ih, dakle presaviti i leteti samo *vrhovima krila*!

Instrumentalom oruđa označava se predmet (pojam) pomoću koga se vrši radnja, koji služi kao sredstvo ili oruđe za vršenje radnje.⁷⁵

- Značenje **finansijske potpore**:

(95) Predlog ON: Predlog NA

‘The point is, these capitalists - they and a few lawyers and priests and so forth who lived **on** *them*, were the lords of the earth.

„U pitanju je ovo: ti kapitalisti - oni i još nekoliko advokata, sveštenika i sličnih koji su živeli **na** *njihov račun*, - bili su gospodari svega.

- Značenje **redovne upotrebe**:

(96) Predlog ON: Ø

If I were meant to fly at speed, I’d have a falcon’s short wings, and live **on** *mice* instead of fish.

Da sam stvoren da letim velikim brzinama, imao bih sokolova kratka krila i hranio bih se *miševima*, a ne ribom.

Vrstu *oruđa* za vršenje radnje nalazimo u oblicima instrumentala bez predloga kojim se označava predmet namijenjen vršenju određene radnje.⁷⁶

⁷⁵ Stevanović: 1974: 441.

⁷⁶ *Ibid.*: 441.

- Značenje **pripadnosti grupi ili organizaciji**:

(97) Predlog ON: Predlog NA

He knew, with more certainty than before, that O'Brien was **on** *his side*.

Bio je sigurniji nego ikad da je O'Brajen **na** *njegovoj strani*.

(98) Predlog ON: Predlog U

Decisions of the Committee of Ministers to request an advisory opinion of the Court shall require a majority vote of the representatives entitled to sit **on** *the Committee*.

Za odluke Komiteta ministara da zahteva savetodavno mišljenje Suda potrebna je većina glasova predstavnika koji imaju pravo da **u** *Komitetu* zasedaju.

- Da ukaže na **aktivnost ili stanje**:

(99) Predlog ON: Predlog NA

D'you know what that little girl of mine did last Saturday, when her troop was **on** *a hike* out Berkhamsted way?

Znaš šta je ona moja devojčica uradila u subotu, kad joj je odred bio **na** *maršu*, dole u Berkemstedu?

(100) Predlog ON: Ø

In this way every prediction made by the Party could be shown by documentary evidence to have been correct, nor was any item of news, ever allowed to remain **on** *record*.

Na taj način se za sva predviđanja Partije moglo dokumentima dokazati da su bila tačna; a nije se dopuštalo da ijedna vest ostane na ma koji način *zapisana*.

Trpnim glagolskim pridjevom u službi *atributa* prevedena je data predložka fraza.

Na osnovu primjera koji su navedeni nakon obrade korpusa može se vidjeti da su izostala samo dva značenja predloga *on*, i to značenje posjedovanja i značenje uzročnika bola ili povrede. Što se, pak, nađenih odnosa tiče, možemo potvrditi da je u više od 4/5 slučajeva došlo do poklapanja u značenju, u potpunosti ili djelimično.

U sklopu značenja prostora svi prevodni ekvivalenti su imali isto značenje, ali sa nepoklapanjima u prostornoj dimenziji i mnogo rjeđim primjerima koji upućuju na liniju prostiranja nego na horizontalne ili vertikalne površine.

Značenje oslonca je jedno od odnosa koje nije imalo identičnost u značenju jer je u jeziku prevoda isto značenje preuzeto značenjem sredstva.

Kod značenja usmjerenosti, kao i kod vremenskog značenja, gdje ubrajamo i značenje „u vrijeme ili nakon nečega”, skoro svi prevodni ekvivalenti su imali istu funkciju, pa su čak i situacije neprevođenja bile realizovane padežnom sintagmom upravljenosti, kao i prilogom za vrijeme.

Značenje osnove tj. povoda neke radnje je kroz svoje prevodne ekvivalente u jeziku prevoda ostvarilo identičnu realizaciju u značenju, ali i neke vrlo slične nijanse tog značenja, poput značenja okolnosti i uslova, osim kod veznika *kao* kojim je označena sličnost datom pojmu. Referencijalnost je u potpunosti iskazana adjektivalnom upotrebom nađenih predloga.

Značenje učešća, sredstva i pripadnosti grupi je po značenju bilo identično, dok je značenje finansijske potpore imalo realizaciju u značenju načina na koji se određena radnja vrši. Značenje redovne upotrebe realizovano je značenjem oruđa za vršenje određene radnje.

Značenje aktivnosti ili stanja je imalo djelimičnu realizaciju u značenju nađenog prevodnog ekvivalenta, ali se situacijom neprevođenja predloga *on* došlo do potpuno identičnog značenja stanja.

2.3. Prevodni ekvivalenti predloga *AT*

Treći po broju identifikovanih primjera i sa približno istim brojem prevodnih ekvivalenata našao se predlog *at*, gdje smo samo u okviru **prostornog** značenja naišli na desetak realizacija:

(101) Predlog AT: Predlog U

Done at *Strasbourg*, this 5th day of March 1996, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe.

Sačinjeno u *Strazburu*, dana 5. marta 1996. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako mjerodavna, u jednom primjerku koji se pohranjuje u arhivi Savjeta Evrope.

(102) Predlog AT: Predlog NA

It wasn't long before Jonathan Gull was off by himself again, far out at *sea*, hungry, happy, learning.

Nedugo zatim Džonatan se ponovo usamio. Učio je daleko na *pučini*, gladan i sretan.

(103) Predlog AT: Predlog IZA

“Just the man I was looking for”, said a voice at *Winston's back*.

„Taman onaj koga tražim”, reče neko iza *Vinstonovih leđa*.

Konstrukcijom genitiva s predlogom *iza* označava se *mjesto* vršenja radnje *iza* onoga što znači ime u genitivu.⁷⁷

(104) Predlog AT: Predlog SA

The eyeless creature at *the other table* swallowed it fanatically, passionately, with a furious desire to track down, denounce, and vaporize anyone who should suggest that last week the ration had been thirty grammes.

Bezoki stvor sa *susjednog stola* progutao ju je fanatički, strastveno, s razbukalom željom da pronade, prokaže i ispari svakog ko bi samo nagovestio da je prošle nedelje sledovanje iznosilo trideset grama.

⁷⁷ Stevanović: 1974: 265.

I uz predlog *at* imamo upotrebu predloga *sa* uz genitiv gdje se označava *mjesto* sa čije gornje površine, sa spoljne strane pojma, nešto potiče, odvaja se ili se udaljava.⁷⁸

(105) Predlog AT: Predlog OKO

The wind was a monster roar at his head.

Vetar mu je zaglušujuće hućao oko glave.

Mjesto, odnosno prostor na kome se nešto vrši ili prostire na bližem ili daljem odstojanju od pojma s imenom u genitivu, sa svih strana toga pojma označava se genitivom s predlogom *oko*.⁷⁹

(106) Predlog AT: Predlog UZ

Without warning, Chiang vanished and appeared at the water's edge fifty feet away, all in the flicker of an instant.

Iznenada Čjang nestade, a u idućem trenutku pojavi se uz sam rub vode, dvadesetak koraka dalje.

Akuzativnom sintagmom s predlogom *uz* označava se da se nešto nalazi ili biva pored onoga što označava ime u akuzativu.⁸⁰

(107) Predlog AT: Predlog PORED

Then he vanished again and stood, in the same millisecond, at Jonathan's shoulder.

Onda se ponovo izgubi, ali se začas nađe pored Džonatanovog ramena.

Genitiv s predlogom *pored* upotrebljava se za određivanje *mjesta* na kome se nešto vrši, zbiva ili nalazi.⁸¹

⁷⁸ Stevanović: 1974: 244.

⁷⁹ *Ibid.*: 344.

⁸⁰ *Ibid.*: 405.

⁸¹ *Ibid.*: 325.

(108) Predlog AT: Predlog PRED

The next night from the Flock came Kirk Maynard Gull, wobbling across the sand, dragging his leftwing, to collapse at Jonathan's feet.

Sledeće im je noći prišao i galeb Kirk Majnard, krećući se nesigurno po pesku, vukući levo krilo za sobom, a na kraju je pao Džonatanu pred noge.

Sintagma s predlogom *pred* uz oblik akuzativa označava *mjesto* završetka nekog kretanja ispred pojma s imenom u tom padežu.⁸²

(109) Predlog AT: Predlog ZA

He went back to the living-room and sat down at the table that stood to the left of the telescreen.

Zatim se vrati u dnevnu sobu i sede za mali sto smešten levo od ekrana.

Akuzativ s predlogom *za* upotrebljava se u službi određivanja *mjesta* iza predmeta (pojma) s imenom u akuzativu u pravcu koga se vrši neko kretanje ili u kome se to kretanje završava.⁸³

(110) Predlog AT: Ø

Fletcher smoothly at his right wing, Henry Calvin struggling gamely at his left.

Flečer je lagano klizio *desna*, a Henri Kalvin se trudio da održi brzinu *sleva*.

Prilozi za mesto su bili rezultat neprevođenja predloga *at* u datim situacijama.

- Varijanta prostornog značenja ovog predloga vezuje se za zdanja kako bi se ukazalo na njihov **institucionalni ili funkcionalni aspekt**:

⁸² Stevanović: 1974: 427.

⁸³ *Ibid.*: 433.

(111) Predlog AT: Predlog U

Parsons was Winston's fellow-employee at *the Ministry of Truth*.

Parsons je bio Vinstonov kolega u *Ministarstvu istine*.

'I've been at *school* too, dear'.

„Dragi, pa i ja sam bila u *školi*”.

Parsons, Winston's fellow-tenant at *Victory Mansions*, was in fact threading his way across the room – a tubby, middle-sized man with fair hair and froglike face.

Parsons, Vinstonov sused u *stambenoj zgradi Pobeda*, odista im se približavao, probijajući se kroz gomilu – zdepast, plavokos čovek žabljeg lica.

- Zatim slijedi značenje **upravljenosti** ka nečemu:

(112) Predlog AT: Predlog U

For some time he sat gazing stupidly at *the paper*.

Neko vreme je sedeo i tupo gledao u *papir*.

(113) Predlog AT: Predlog NA

Once again he glanced at *his rival* in the opposite cubicle.

Zatim baci još jedan pogled na *suparnika* u boksu preko puta.

(114) Predlog AT: Veznik DA

Considering that this Declaration aims at *securing* the universal and effective recognition and observance of the Rights therein declared;

Imajući u vidu da ova Deklaracija ima za cilj da *osigura* opšte i stvarno priznanje i poštovanje prava proklamovanih u njoj;

Veznikom *da* uvode se namjerne rečenice kojima se iskazuje *cilj* radi koga se vrši radnja glavne, odnosno upravne rečenice.⁸⁴

(115) Predlog AT: Ø

So this is heaven, he thought, and he had to smile at himself.

„Ovo je, dakle, nebo”, pomisli i licem *mu* preleti osmeh.

Kompletnu predlošku frazu preuzela je lična zamjenica u padežu dativu u značenju *upravljenosti*.⁸⁵

- Rezultat **kretanja**:

(116) Predlog AT: Predlog DO

Its vocabulary was so constructed as to give exact and often very subtle expression to every meaning that a Party member could properly wish to express, while excluding all other meanings and also the possibility of arriving at them by indirect methods.

Rečnik Novogovora je bio sastavljen tako da da tačan i često veoma suptilan izraz svakom značenju koje bi član Partije legitimno želeo da prenese sagovorniku ili čitaocu, isključujući pri tom sva druga značenja kao i mogućnost da se do njih dođe posrednim putem.

Predlogom *do* označava se dosezanje, dopiranje, tj. *dostizanje kretanjem* u neposrednu blizinu pojma s imenom u genitivu.⁸⁶

- **Vremensko** značenje:

⁸⁴ Stevanović: 1974: 845.

⁸⁵ *Ibid.*: 360.

⁸⁶ *Ibid.*: 291.

(117) Predlog AT: Predlog U

No one shall be held guilty of any criminal offence on account of any act or omission which did not constitute a criminal offence under national or international law at the time when it was committed

Niko se ne može smatrati krivim za krivično delo izvršeno činjenjem ili nečinjenjem koje, u vreme kada je izvršeno, nije predstavljalo krivično delo po unutrašnjem ili međunarodnom pravu.

The lights would be switched off at the main at twenty -three thirty.

Svetlo se gasilo u dvadeset tri i trideset.

(118) Predlog AT: Predlog PRI

States Parties shall take all appropriate measures to eliminate discrimination against women in all matters relating to marriage and family relations and in particular shall ensure, on a basis of equality of men and women the same rights and responsibilities during marriage and at its dissolution.

Države stranke preduzimaju sve odgovarajuće mjere radi uklanjanja diskriminacije žena u svim pitanjima koja se odnose na brak I odnose u porodici, a posebno obezbjeđuju, na osnovu jednakosti muškaraca I žena, jednaka prava i obaveze za vrijeme trajanja braka i pri njegovu razvodu.

Lokativ s predlogom *pri* upotrebljava u funkciji određivanja *vremena*, tj. kazuje da se nešto vrši ili zbiva za vrijeme onoga što se označava glagolskom ili kakvom drugom apstraktnom imenicom koja stoji u tom obliku.⁸⁷

(119) Predlog AT: Ø

The place for a seagull at night is on shore.

Noću je galebu mesto na obali.

⁸⁷ Stevanović: 1974: 522.

U situaciji neprevođenja predloga, našao se *vremenski prilog*.

- Značenje **stimulusa** imalo je sledeće realizacije:

(120) Predlog AT: Predlog NA

... girls in full bloom, with crudely lipsticked mouths, and youths who chased the girls, and swollen waddling women who showed you what the girls would be like in ten years' time, and old bent creatures shuffling along on splayed feet, and ragged barefooted children who played in the puddles and then scattered at *angry yells* from their mothers.

... devojke u punom cvatu, sa grubo našminkanim ustima, mladići koji su ganjali devojke, debele rasklimatane žene po kojima se videlo kako će devojke izgledati kroz deset godina, starci koji su se vukli na iskrivljenim nogama, i poderana bosonoga deca koja su se igrala u barama i rasturala na *ljutite krike* svojih majki.

(121) Predlog AT: Predlog OD

And though, of course, it grew worse as one's body aged, was it not a sign that this was not the natural order of things, if one's heart sickened at the *discomfort* and dirt and scarcity, the interminable winters, the stickiness of one's socks, the lifts that never worked, the cold water, the gritty soap, the cigarettes that came to pieces, the food with its strange evil tastes?

I mada je, razume se, sve išlo na gore sa starenjem tela, nije li pak bio znak da tako nešto nije prirodan red stvari ako se čoveku gadilo od *neudobnosti*, prljavštine i nemaštine, od beskrajnih zima, čarapa lepljivih od nepranja, liftova koji nikad ne rade, hladne vode, oštrog sapuna, cigareta koje su se raspadale, hrane čudnog i ogavnog ukusa?

Kada hoće da se označi da kakvo stanje, odnosno raspoloženje, a rjeđe i radnja, dolazi od nekog pojma kao *uzroka*, onda se i ime dotičnog pojma upotrebljava u genitivu s predlogom *od*.⁸⁸

(122) Predlog AT: Predlog ZBOG

Fletcher's whipstall at the top was all the worse for his rage and fury at *failing*.

Od besa i nezadovoljstva zbog *neuspeha*, Flečer nije uspeo izvesti sveću s padom u zvono.

Pojam s imenom u genitivu uz koji stoji predlog *zbog* ima značenje *uzroka* tj. prouzrokuje radnju, stanje ili raspoloženje koje se kazuje upravnim dijelom sintagme.⁸⁹

(123) Predlog AT: Zamjenica ONO

There were four thousand gulls in the crowd, frightened at *what had happened*, and the cry DEVIL!

Četiri hiljade galebova, zaprepašteni onim *što se desilo*, izvikivalo je VRAG!

Značenje neprevedenog predloga preuzela je pokazna zamjenica u padežu instrumentalu kao obliku u funkciji *uzroka*.⁹⁰

- Da bi se ukazalo na **godište** osobe slijede sledeći primjeri:

(124) Predlog AT: Predlog U

They were born, they grew up in the gutters, they went to work at *twelve*, they passed through a brief blossoming-period of beauty and sexual desire, they married at *twenty*, they were middle-aged at *thirty*, they died, for the most part, at *sixty*.

⁸⁸ Stevanović: 1974: 217.

⁸⁹ *Ibid.*: 257.

⁹⁰ *Ibid.*: 446.

Rađali su se, rasli na ulici, u *dvanaestoj godini* počinjali da rade, prolazili kroz kratak procvat lepote i seksualne želje, venčavali se u *dvadesetoj*, postajali sredovečni u *tridesetoj*, umirali najčešće u *šezdesetoj*.

(125) Predlog AT: Predlog SA

They worked twelve hours a day, they left school at *nine*, they slept ten in a room.

Radili su dvanaest sati dnevno, napustili školu sa *devet godina*, spavali po desetoro u jednoj sobi.

Instrumental s predlogom *s(a)* srećemo u funkciji *vremenske* odredbe onoga što se kazuje glagolom rečenice.⁹¹

- Značenje **rastojanja**:

(126) Predlog AT: Predlog U

Down at *street level* another poster, torn at one corner, flapped fitfully in the wind, alternately covering and uncovering the single word INGSOC.

Niže, u *visini ulice*, drugi plakat otkinut na jednom uglu, lepršao je sa svakim udarom vetra i naizmenično pokrivao i otkrivao jednu jedinu reč: ENGLSOC.

(127) Predlog AT: Predlog PRI

He didn't know why, for instance, but when he flew at *altitudes* less than half his wingspan above the water, he could stay in the air longer, with less effort.

Nije mogao shvatiti zašto, na primer, pri *udaljenosti* od vode manjoj od polovine raspona svojih krila može ostati u vazduhu duže i s manje napora.

⁹¹ Stevanović: 1974: 460.

Lokativ s predlogom *pri* upotrebljava se da označi *okolnosti* i uslove u kojima se nešto vrši ili zbiva.⁹²

(128) Predlog AT: Predložka sintagma NA VISINI OD

He began his pullout at a thousand feet,...

Započe se izvijati na visini od trista metara.

- **Redosled** ili **učestalost** događanja:

(129) Predlog AT: Predlog U

Similar slits existed in thousands or tens of thousands throughout the building, not only in every room but at short intervals in every corridor.

Sličnih proreza je u zgradi bilo na hiljade, ako ne na desetine hiljada, ne samo u svakoj kancelariji nego, u kratkim razmacima, i u svakom hodniku.

(130) Predlog AT: Predlog IZ

There was the usual boiled-cabbage smell, common to the whole building, but it was shot through by a sharper reek of sweat, which-one knew this at first sniff, though it was hard to say how was the sweat of some person not present at the moment.

Osećao se uobičajeni miris kivanog kupusa, zajednički celoj zgradi, no kroz njega se probijao oštrij zadržak znoja, i to – osećao se iz prve, mada bi teško bilo objasniti kako – znoja nekog ko je trenutno odsutan.

Genitivna sintagma s predlogom *iz* upotrebljava se u funkciji priloške odredbe za način.⁹³

⁹² Stevanović: 1974: 522.

⁹³ Ibid.: 238.

- Značenje **stanja, okolnosti, trajne radnje**:

(131) Predlog AT: Predlog U

He was an object of hatred more constant than either Eurasia or Eastasia, since when Oceania was at war with one of these Powers it was generally at peace with the other.

Kao predmet mržnje, on je bio stalniji nego bilo Evroazija bilo Istazija, pošto je Okeanija, kada je bila u ratu sa jednom od ovih sila, obično bila u miru sa drugom.

(132) Predlog AT: Predlog NA

He had to be back at work by fourteen-thirty.

Morao se vratiti na posao u četrnaest i trideset.

(133) Predlog AT: Ø

And yet the very next instant he was at one with the people about him, and all that was said of Goldstein seemed to him to be true.

No ipak bi odmah sledećeg trenutka bio *ujedinjen* sa ljudima oko sebe i tada bi mu se činilo da je sve što se kaže za Goldštajna istina.

Kompletna predloška fraza prevedena je trpnim glagolskim pridjevom u glagolskoj službi u funkciji sastavnog dijela složenog glagolskog oblika *pasiva*.⁹⁴

- Upućivanje na **iznos** cijene, brzine, stope rasta:

(134) Predlog AT: Predlog OD

By the time he had pulled his beak straight up into the sky he was still scorching along at a hundred and sixty miles per hour.

Kad je ponovo uperio kljun prema nebu, još je jurio brzinom od dvesta osamdeset kilometara.

⁹⁴ Stevanović: 1974: 725.

Predlog *od* s imenicom u genitivu ima vrstu atributske funkcije, ukazujući na *količinu*.⁹⁵

(135) Predlog AT: Predlog SA

The plaster flaked constantly from ceilings and walls, the pipes burst in every hard frost, the roof leaked whenever there was snow, the heating system was usually running at *half steam* when it was not closed down altogether from motives of economy.

Sa tavanica i zidova većito se krunio malter, cevi su pucale po svakom jačem mrazu, krov je prokišnjavao kad god je bilo snega, centralno grejanje je radilo samo sa *pola snage* kad nije bilo potpuno isključeno radi štednje.

Određivanje *načina* vršenja radnje nalazimo kod instrumentala s predlogom *s(a)*.⁹⁶

(136) Predlog AT: Predloška sintagma PO CENI OD

On the far side of the room there was a small bar, a mere whole in the wall, where gin could be bought at *ten cents* the large nip.

Na suprotnoj strani sobe nalazio se mali šank, u stvari samo rupa u zidu, gde se mogao dobiti džin po ceni od *deset centi* za veliki gutljaj.

(137) Predlog AT: Predloška sintagma PRI BRZINI OD

The wing-strain now at *a hundred and forty miles* per hour wasn't nearly as hard as it had been before at *seventy*, ...

Pri brzini od *dvesta šezdeset kilometara* nije osećao opterećenje krila ni približno onako snažno kao nekad pri brzini od *sto trideset kilometara*.

⁹⁵ Stevanović: 1974: 224.

⁹⁶ *Ibid.*: 459.

(138) Predlog AT: Ø

A seagull at *two hundred fourteen miles per hour!*

Galeb koji leti *trista dvadeset šest kilometara na sat!*

A month went by, or something that felt about like a month, and Jonathan learned at *a tremendous rate.*

Prošlo je mesec dana, možda i više. Džonatan je neobično *brzo* napredovao.

Prilozi za način su u ovom slučaju preuzeli značenje određenog iznosa uz predlog *at*.

- Značenje **referencijalnosti** pri ukazivanju na aktivnost prema kojoj se nečija sposobnost procjenjuje:

(139) Predlog AT: Predlog U

This was the kind of thing that Winston was good at, and for more than two hours he succeeded in shutting the girl out of his mind altogether.

U tim poslovima Vinston je bio dobar, i pođe mu za rukom da devojk^u potpuno isključi iz svoje svesti više od dva sata.

Za razliku od prethodna dva predloga, korpusom su identifikovana sva značenja predloga *at*.

Unutar prostornog značenja je došlo do potpune ekvivalentnosti u značenju, jer su sve prevodne realizacije ciljnog jezika upućivale na značenje mjesta. Institucionalni aspekt, kao varijanta ovog značenja, imao je samo jedan prevodni ekvivalent sa prostornim značenjem.

Poklapanje u značenju upravljenosti realizovano je značenjem usmjerenosti u predlogu *na* i situaciji neprevođenja, dok je u preostaloj realizaciji došlo do nepoklapanja u značenju cilja vršenja određene radnje. Pri upućivanju na rezultat kretanja nađen je

samo jedan prevodni ekvivalent sa značenjem dosezanja kretanjem u neposrednu blizinu pojma.

Što se tiče vremenskog značenja, ono se u potpunosti podudaralo sa značenjima prevodnih ekvivalenata ciljnoga jezika, gdje je i neprevođenje datog predloga realizovano prilogom za vrijeme. I upotreba predloga *at* pri ukazivanju na godište imalo je realizaciju u značenju vremena.

Polovično poklapanje u značenju ostvareno je kod značenja stimulusa pri čemu je jedna realizacija imala značenje usmjerenosti a druge dvije identično značenje uzroka.

Značenje rastojanja i stanja ili trajne radnje realizovana su kroz značenja okolnosti ili, pak, mjesta ili okolnosti uz pasivni oblik glagola u situaciji neprevođenja čime je opet došlo do djelimičnog značenjskog poklapanja, dok je značenje redosleda ili učestalosti događanja realizovano značenjem načina u jeziku prevoda.

Pri upućivanju na određeni iznos poklapanje u značenju ostvareno je samo jednim prevodnim ekvivalentom kroz svoju atributsku funkciju ukazujući na količinu, kao i predloškim sintagmama, dok su preostale dvije realizacije u jeziku prevoda ostvarile nepoklapanje značenjem načina.

Značenje referencijalnosti ostvareno je predlogom *u* u funkciji nepravog objekta.⁹⁷

2.4. Složeni predlozi

Nakon prikaza kontrastiranja prostih predloga *in*, *on* i *at*, u ovom dijelu ćemo predstaviti posebnu grupu predloga koju čine složeni predlozi, koje karakteriše njihova kohezija, povezanost, odnosno njihova nedjeljivost. Za razliku od prostih predloga, nećemo dati prikaz njihovih prevodnih ekvivalenata kroz značenja jer se, kada je riječ o složenim predlozima, radi skoro o fiksnim frazama koje imaju ograničen broj prevodnih ekvivalenata. Usvojeni kriterijum za njihov odabir jeste tročlana ili četvoročlana (plus određeni ili neodređeni član) kombinacija *prost predlog + imenica/imenička fraza + prost predlog* (Đorđević: 2002: 678), i na osnovu toga dajemo listu svih onih realizacija na koje smo naišli u toku istraživanja, zajedno sa mogućim prevodnim ekvivalentima.

⁹⁷ Stevanović: 1974: 501.

Ono što treba napomenuti jeste da je dio korpusa baziran na književnom tekstu u neznatnoj mjeri sadržavao oblike složenih predloga, za razliku od tekstova pravne struke koji su njima obilovali. Kao dodatni kriterijum za odabir uzeli smo to da će prvi konstituenti složenih predloga biti gore pomenuta tri prosta predloga koja su predmet našeg istraživanja i to u naizmjeničnoj upotrebi. Ovom listom navedena su sedamdeset dva složena, tročlana i četvoročlana predloga, odabrana po gore pomenutom kriterijumu.

A sada slijedi lista:

AT ONE WITH	Ujedinjen sa
AT THE CONSIDERATION OF	Pri razmatranju, prilikom razmatranja
AT THE DATE OF	Na dan
AT THE DISPOSAL OF	Na raspolaganju
AT THE END OF	Na kraju (nečega), na ivici (nečega), krajem
AT THE MENTION OF	Na pomen
AT THE MOMENT OF	U momentu
AT THE REQUEST OF	Na zahtjev
AT THE TIME OF	Pri, u vrijeme, prilikom
IN FAVOUR OF	U korist
IN A SORT OF	S nekom/nekim
IN AN EFFORT TO	Da, da bi, ne bi li
IN ACCORDANCE WITH	U skladu sa, u suglasnosti sa, shodno, saglasno
IN ALLIANCE WITH	U savezu sa
IN ANTICIPATION OF	Koji/koja je predstojala
IN APPLICATION OF	U primjeni
IN BEHALF OF	U korist
IN CASE OF	U slučaju
IN COMMUNITY WITH	Zajedno sa, u zajednici sa
IN CONFIRMATION OF	U potvrdu

IN CONFORMITY WITH	U skladu sa
IN CONNECTION WITH	U vezi sa
IN CONSEQUENCE OF	U vezi sa
IN CONTRAVENTION OF	Protivno, u suprotnosti sa
IN DEFENCE OF	Radi odbrane
IN FRONT OF	Pred
IN LIEU OF	Umjesto
IN MATTERS OF	U vezi sa
IN ORDER TO	Radi, da bi, kako bi
IN PLACE OF	Umjesto
IN PREPARATION FOR	U pripremama za
IN RELATION TO	U vezi sa, u odnosu na
IN RESPECT OF	U pogledu, što se tiče, u odnosu na, u vezi sa, na ime
IN REGARD TO	U vezi sa
IN SEARCH OF	Da traži
IN SPIRIT OF	U duhu
IN SPITE OF	Uprkos
IN TERMS OF	Po pitanju, kada je riječ o
IN THE AREA OF	U oblasti
IN THE CENTRE OF	U sredini
IN THE CARE OF	Pod brigom
IN THE COURSE OF	U sklopu, u toku
IN THE DETERMINATION OF	Tokom odlučivanja
IN THE ENJOYMENT OF	U uživanju
IN THE EVALUATION OF	Pri ocjeni
IN THE EVENT OF	U slučaju
IN THE EXECUTION OF	Prilikom
IN THE EXERCISE OF	U vršenju
IN THE FIELD OF	U području, na polju

IN THE FORM OF	U obliku
IN THE GUISE OF	Kao
IN THE IMPLEMENTATION OF	U primjeni
IN THE INTERESTS OF	U interesu
IN THE LIGHT OF	U svjetlu
IN THE MIDDLE OF	Nasred, usred, između
IN THE OPINION OF	Po mišljenju
IN THE PERFORMANCE OF	U ostvarivanju
IN THE PREPARATION OF	U pripremi
IN THE PRESENCE OF	Uz prisustvo
IN THE PROTECTION OF	Zaštićen
IN THE SERVICE OF	U službi
IN THE SPIRIT OF	U duhu
IN THE USE OF	U korišćenju
IN TIME OF	U doba
IN WITNESS WHEREOF	U potvrdu navedenog
IN VIEW OF	S obzirom na
ON ACCOUNT OF	Za
ON BEHALF OF	U ime
ON RECEIPT OF	Po prijemu
ON THE ADVICE OF	Po savjetu
ON THE BASIS OF	Zasnovano, na osnovu
ON THE EXERCISE OF	Za vršenje

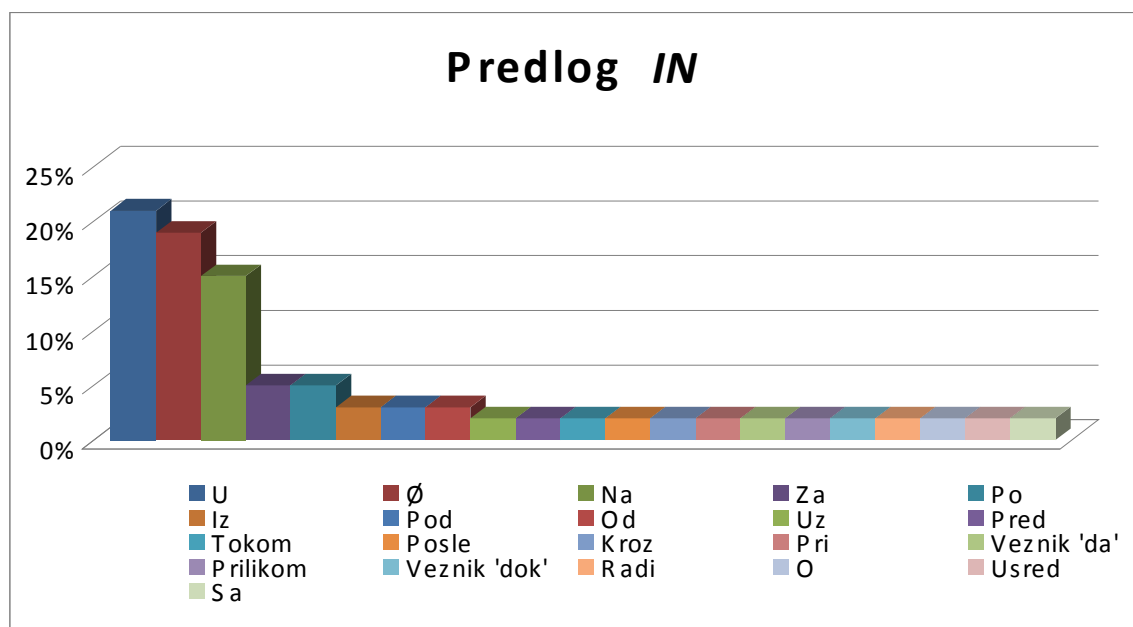
Učestalost pojavljivanja složenih predloga u romanima bila je neznatna, dok su u tekstovima pravne struke, unutar ukupnog broja svih nađenih primjera datih predloga, najučestaliji bili složeni predlozi predloga *in* (23%) paralelno sa složenim predlozima predloga *at* (23%), dok su se u vrlo malom postotku pojavljivanja našli složeni predlozi predloga *on* (9%). Četiri složena predloga sa najvećim brojem ponavljanja bila su: *in accordance with* (30), *in respect of* (17), *at the time of* (11) i *in order to* (9).

3. Zaključak

Rezimirajući sprovedenu kontrastivnu analizu, možemo reći da je naša pretpostavka imala osnova i, kao što se iz priloženog materijala može vidjeti, potvrdili smo je. Predlozi *u* i *na* su se kao prevodni ekvivalenti smjenjivali ne samo naspram predloga *in* i *on* već i kod predloga *at*. Predlog *u* je u sklopu ukupne analize sva tri predloga obuhvatio 18% prevodnih realizacija, iza kojeg se našao predlog *na* sa 17% realizacija. Međutim, lista prevodnih ekvivalenata nije bila svedena samo na ova dva predloga, već se tu mogao naći niz drugih predloga, pa čak i veznici *da*, *dok* i *kao* i pokazna zamjenica *ono*. Izostanak tj. neprevođenje predloga je kao prevodno rješenje takođe bilo veoma prisutno, čak je prednjačilo (20%), usled same prirode jezika prevoda i postojanja padežne fleksije i sintagmatskih odnosa unutar kojih glavne riječi nose predloška značenja. Većina prevodnih ekvivalenata objašnjena je na osnovu gramatičkih definicija upotrebe predloga u okviru padeža u kojem se taj predlog nalazi i značenja koje nosi. Dijagramom ćemo dati procenat učestalosti, kao i listu svih gramatičkih oblika našeg jezika koji su se našli u poziciji prevodnih ekvivalenata svakog od odabrana tri engleska predloga. Pored toga, s obzirom da smo detaljnu analizu dali u prethodnom dijelu rada, ovdje ćemo dati jedan opšti rezime svih realizacija, s tim da ćemo najviše pažnje posvetiti značenju prostora i vremena, kao najzastupljenijim značenjima data tri predloga.

3.1. Predlog *IN*

Predlog *in* je imao 20 prevodnih realizacija, od kojih je najveći dio pripao predlozima *u* i *na*. U petini (19%) slučajeva ovaj predlog nije preveden; vidjeti dijagram 1.

Dijagram 1.

U okviru prostornog značenja, predlozi *u* i *na* su se smjenjivali u jeziku prevoda i u sklopu značenja pokazali poklapanje, s tim da se u jeziku prevoda prostorne dimenzije koje polazni jezik navodi nisu jasno izdiferencirale. Svi ostali navedeni predlozi predstavljaju slučajeve kontrasta forme, što ne znači da je ista situacija i sa njihovim značenjima. Kada je bilo riječi o dvodimenzionalnosti, poklapanje se ogledalo u značenju „mjesta koje se nalazi u granicama pojma” (*in midair*: **usred** vazduha) dok smo u sklopu trodimenzionalnosti naišli na poklapanje značenja kada se radilo o „poticanju iz unutrašnjosti nečega” (*in the prole part*: **iz** onog dijela sale), ili „kretanju po unutrašnjosti” (*in the forests*: **po** šumama). Suprotnost značenja kod obje dimenzije iskazana je dimenzijom prostiranja gdje se nešto „odvaja od gornje površine” (*in the said territory*: **sa** iste), čime se zašlo u značenje engleskog predloga *on*, ili nekim sasvim drugim oblicima prostornog značenja gdje se određeni pojam „prislanja uz nešto” (*in their seats*: **uz** naslone), predstavlja „mjesto završetka kretanja” (*in the earth*: **pod** zemlju) ili „dešavanje pred nekim pojmom ili ličnošću” (*in the courts and tribunals*: **pred** sudovima), ali je u cjelini zadržano polazno značenje prostora. U slučajevima neprevođenja datog predloga smo kao prevodno rješenje naišli na prilog za mjesto (*in some place*: **Ø** negde/tamo gdje) i trpni glagolski pridjev nastao iz imenice sastavnog dijela te predloške fraze (*in the picture*: **Ø** naslikan).

Kod vremenskog značenja, predlog *u* je u padežu lokativu pokazao poklapanje i po značenju i po formi, dok su svi ostali nađeni predlozi kao prevodni ekvivalenti predstavljali realizacije kontrasta po formi ali poklapanja po značenju. Najčešći prevodni oblik bez predloga bio je padež genitiv i instrumental sa svojom vremenskom upotrebom (*in* 1984: Ø 1984. godine; *in* years: Ø godinama), kao i prilozi za vrijeme: *in* the morning: Ø ujutru, *in* a second: Ø odmah, *in* a moment: Ø začas, *in* the end: Ø najзад, *in* the night: Ø noću, *in* the evening: Ø uveče, i dr.

Kod ostalih značenja predlog *in* je imao svoju realizaciju negdje djelimično, a negdje u potpunosti. Pri ukazivanju na kretanje u nešto (*in* the face: *u* lice) poklapanje je ostvareno i po formi i po značenju. Kod upućivanja na fizičko okruženje ili vremenske uslove u jeziku prevoda polaznog jezika odgovaralo je značenje uslova ili okolnosti, dok je po formi bilo i poklapanja (*in* darkness: *u* mraku) i kontrasta (*in* the dark: *po* mraku) i razlike (*in* that grat swift wind: Ø silina vetra). Za označavanje dijela nečega značenje je bilo identično ali je forma imala sve tri realizacije (*in* the little man's appearance: *u* čovečuljkovom izgledu; *in* the Flock: *iz* jata; *in* the Records Department: Ø odjeljenja dokumentacije). Stanje ili uslovi postojanja nečega su djelimično imali svoju značensku realizaciju, jer se u jeziku prevoda provlačilo značenje uzroka (*in* embarrassment: *od* neugodnosti) i cilja (*in* firce concentration: *da* bi usmerio pažnju), i samim tim su ostvarena sva tri različita oblika forme (*in* the right: *u* pravu; *in* control: *pod* kontrolom; *in* commotion: Ø uzbuni). Zanimljivo je da je situacija neprevođenja datog predloga imala značenje stanja, najpribližnije značenju predloga polaznog jezika.

Što se tiče značenja forme, oblika i rasporeda, značenje je u potpunosti bilo identično dok su realizacije bile raznovrsne (*in* full: *u* celini; *in* alphabetical order: *po* abecednom redu; *in* one piece: Ø ujedno). Kod značenja količine je postojalo potpuno poklapanje po značenju ali nepoklapanje po formi (*in* thousands: *na* hiljade; *in* numbers: Ø mnoštvo). Značenju medijuma je u potpunosti odgovaralo značenje sredstva, da je čak i neprevođenje predloga realizovano instrumentalom oruđa kao padežom sredstva (*in* letters: Ø slovima). Međutim, ovdje je po formi predlog *in* ostao bez svojih odgovarajućih prevodnih ekvivalenata osim kada se upućivalo na način oblačenja koje je u jeziku prevoda odgovaralo značenju sredstva (*in* black uniforms: *u* crnim uniformama). Značenje učešća ili bavljenja nečim je u predlogu *u*, kao svom prevodnom ekvivalentu,

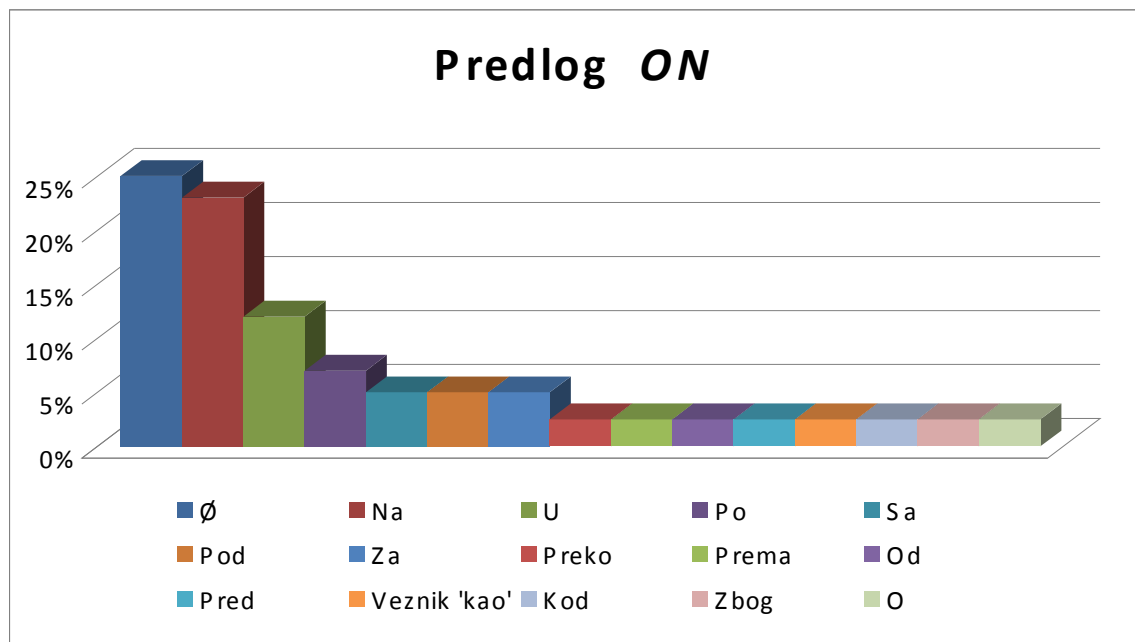
imalo potpuno poklapanje po formi ali nepoklapanje po značenju, jer je značenje učešća realizovano značenjem okolnosti u u kojima se nešto vrši (*in battle: u ratu*). Sa predlogom *na* je situacija bila obratna, ostvareno je značenjsko poklapanje ali kontrast po formi (*in action: na dužnosti*). Zanimljivo je da su ostali prevodni ekvivalenti, koji su se nalazili naspram predloških fraza sastavljenih od glagolske imenice, nisu se poklapali ni po značenju ni po formi (*in obtaining: pri prijemu; in swallowing: dok ga je čovek gutao; in facilitating: radi olakšavanja*).

Poslednje značenje predloga *in*, značenje referencijalnosti, iskazivano je adjektivnom upotrebom predloga kao rezultatom prirode jezika prevoda i značenjem sredstva ostvareno padežom instrumentalom, na osnovu čega se može reći da je poklapanje značenja djelimično zadovoljeno, dok je odnos po formi imao sve tri realizacije (*in his learning: u učenju; in imitating voices: za imitiranje glasova; in women: Ø ženama*). Još ćemo navesti da su se kod značenja stanja, forme i medijuma vrlo često kao prevodni ekvivalenti predloške fraze mogli naći prilozi: *in silence: Ø ćutke, in surprise: Ø iznenađeno, in reproach: Ø prekorno; in detail: Ø podrobno, in order: Ø postupno, in person: Ø lično, in public: Ø javno, in advance: Ø unaprijed*, itd. Spomenućemo podatak da je u okviru svih značenja neprevođenje predloga *in* kao prevodilačko rješenje bilo ostvareno u petini navedenih primjera.

Zanimljiva je, a istovremeno i pokazatelj složenosti značenja kategorije predloga činjenica da se, usled različitog konteksta, nebrojeno puta jedan te isti sklop polaznog jezika preveo na više načina. Takva situacija je bila najprisutnija kod predloških fraza predloga *in*. Tako je predloška fraza *in the street* imala tri realizacije: *na ulici, u ulici i sa ulice*, zatim predloška fraza *in the face*: *na licu, u lice i po licu*, kao i kombinacija *in the hand*: *u ruci, Ø rukom i za ruke*. Zanimljiva je i kombinacija sa imenicom *light* (*in the light*) gdje su se javila dva prevodna ekvivalenta *na svjetlosti i u svjetlu*, dok je predloška fraza *in the corridors* bila prevedena *po hodnicima, u hodniku ili Ø hodnicima*.

3.2. Predlog ON

Najmanji broj realizacija (14) ostvaren je kod predloga *on*, pri čemu je neprevođenje datog predloga (25%) prednjačilo u odnosu na prevodni ekvivalent predlog *na* (24%), nakon kojeg je sa duplo manjim postotkom pojavljivanja kao prevodni ekvivalent slijedio predlog *u* i ostali; vidjeti dijagram 2.

Dijagram 2.

Unutar prostornog značenja predloga *on* je kod skoro svih prevodnih ekvivalenata zadržano isto značenje mjesta odnosno prostora. Naime, potpuno poklapanje po značenju kao i po formi ogledalo se kod predloga *na* koji je u jeziku prevoda nosio istu dimenziju dvodimenzionalnosti (on the sea: na moru). Nasuprot tome, nepoklapanje i po značenju i po formi bilo je prisutno kod predloga *u* pri čemu se zašlo u trodimenzionalnost tj. odliku predloga *in* (on the water: u vodi) kao i kod predloga *pod* koji je svojim značenjem upućivao takođe na vrstu trodimenzionalnosti tj. „da nešto zauzima položaj ispod datog pojma” (on twigs: pod nogom). Što se preostala dva prevodna ekvivalenta tiče, oni su po formi bili u kontrastu, ali su po značenju bili identični jer su nosili dimenziju dvodimenzionalnosti, pri čemu je kao parametar uzeta površina nekog pojma (on Winston's backbone: po kičmi; on Earth: sa Zemlje). Čak je i slučaj neprevođenja datog

predloga dao primjer trpnog glagolskog pridjeva u funkciji pridjeva iste dimenzije. Međutim, primjeri jednodimenzionalnog tipa kojima se upućuje na liniju prostiranja bili su prilično rjeđi. Poklapanje po formi i po značenju realizovano je predlogom *na* (on *her way home*: na *putu do kuće*), dok je tipičan primjer neprevođenja datog predloga ali sa identičnim značenjem bila predloška fraza on *the way* čiji je prevodni ekvivalent bio složeni prilog *usput*, tvoren od predloga *uz* i imenice *put*.

Vremensko značenje dalo je slabiju raznovrsnost prevodnih ekvivalenata. Predlogom *u* iskazan je kontrast po formi ali poklapanje po značenju (on *the same day*: u *isti dan*). Značenje vremena predloga *on* je u nađenim primjerima najčešće preuzimao temporalni genitiv (on *the day*: Ø *onog dana*), a rijetko prilog za vrijeme (on *the morning*: Ø *ujutru*), dok nepoklapanja značenja nisu nađena. Ovdje ćemo pomenuti i podgrupu vremenskog značenja, dešavanje „u vrijeme ili nakon nečega”, koje nije imalo nijedan primjer poklapanja prevodnih ekvivalenata po formi kao ni njihovog odsustva, ali identifikovani su odnosi poklapanja značenja unutar kontrasta prevodnih ekvivalenata po formi (on *his return*: po *povratku*; on *the date*: od *datuma*; on *him*: pred *njim*).

Nađeni rezultati kod preostalih značenja predloga *on* bili su različiti. Značenje oslonca je imalo rezultat poklapanja po formi ali nepoklapanja po značenju, jer je u jeziku prevoda značenje oslonca preuzelo značenje sredstva (on *splayed feet*: na *iskrivljenim nogama*), dok je neprevođenje predloške fraze rezultat prevoda u stilu i duhu jezika prevoda. Pri ukazivanju na značenje usmjerenosti, poklapanje po značenju bilo je zastupljeno kod svih prevodnih ekvivalenata, s tim da je za razliku od preostalih prevodnih ekvivalenata (on *scraps of fish*: za *ostacima ribe*; on *them*: prema *njima*; on *to a bough*: preko *grane*; on *either side*: s *obe strane*) samo predlogom *na* ostvareno poklapanje po formi (on *enemy villages*: na *neprijateljska sela*). Čak je i neprevođenje predloške fraze rezultiralo zamjenicom u padežu dativu sa značenjem upravljenosti (on *him*: Ø *mu*).

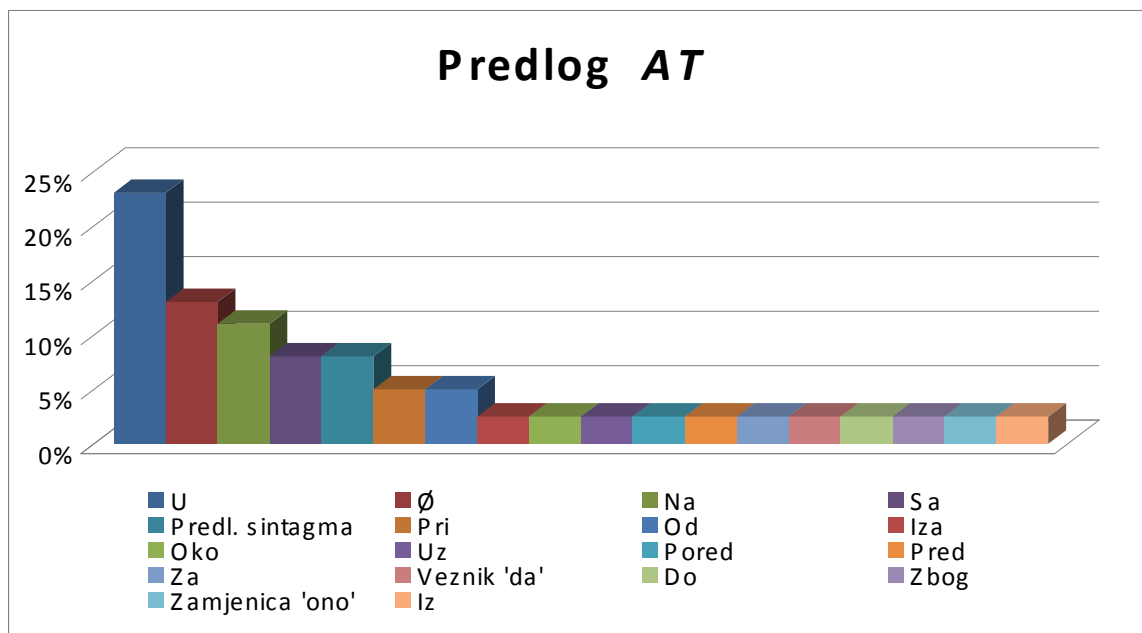
Značenje osnove ili povoda je u predlogu *po* kao prevodnom ekvivalentu imalo potpuno značenjsko poklapanje (on *any ground*: po *bilo kom osnovu*), ali kontrast po formi. Ostali predlozi, osim predloga *na* (on *equity and justice*: na *pravičnosti i pravednosti*), predstavljali su kontrast forme i njihovo se značenje donekle poklapalo sa značenjem predloga *on*, nudeći značenje uslova, okolnosti ili, pak, uzroka kao sličnom

značenju povoda ili osnove neke radnje (on equal terms: pod istim uslovima; on the upstroke: kod ponovnog penjanja; on reasonable suspicion: zbog opravdane sumnje; on another trumpet: Ø jednim trubnim znakom). Jedino je veznik *kao* označavao sličnost datom pojmu (on a permanent basis: kao stalni organ) predstavljajući potpuno nepoklapanje značenja. Referencijalnost je iskazivana primjerima kontrasta po formi koji su uglavnom dali poklapanje u značenju, adjektivaltu upotrebu predloga (on the physical texture: u fizičkoj sadržini; on Legal Co-operation: za pravnu saradnju), pri čemu je neprevođenje predloga *on* bilo realizovano eliptičnom rečenicom. Značenje učešća tj. bavljenja nečim realizovano je predlogom *na* u okviru kojeg se došlo do poklapanja i po formi i po značenju (on adjectives: na pridjevima), dok su, u kontrastu forme, predlog *u* kao prevodni ekvivalent i realizacija neprevođenja imali funkciju objekta na kome se vrši radnja tj. djelimično poklapanje značenja (on the join-up: u priključivanju; on rival versions: Ø isti članak).

Pri upotrebi predloga *on* u značenju oruđa tj. sredstva kojim se nešto obavlja, u korpusu je nađen samo jedan primjer prevođenja predlogom *na* koji je u potpunosti odgovarao i po formi i po značenju (on horseback: na konju), kao i primjer neprevođenja datog predloga sa identičnim značenjem (on just the tips: Ø vrhovima krila). Zatim je značenje „finansijske potpore” imalo realizaciju u značenju načina i poklapanje po formi (on them: na njihov račun), dok je u sklopu značenja „redovne upotrebe” značenje oruđa za vršenje određene radnje bilo rezultat neprevođenja datog predloga (on mice: Ø miševima) padeškom sintagmom bez predloga. U okviru značenja „pripadnosti određenoj grupi” realizovan je identičan odnos prevodnih ekvivalenata po značenju ali ne i po formi (on the Committee: u Komitetu), i obratno – po formi ali ne i po značenju (on his side: na njegovoj strani). I na kraju, pri ukazivanju na aktivnost ili stanje rezultat je bio prevodni ekvivalent identičan po formi ali po pitanju značenja sličan (on a hike: na maršu), dok je izostavljanje prevodnog ekvivalenta predloga *on* realizovano trpnim glagolskim pridjevom u funkciji atributa u istom značenju opisa stanja (on record: Ø zapisana).

3.3. Predlog AT

Sa 17 prevodnih realizacija određen je predlog *at*, za koji se pošlo od pretpostavke da će svoja značenja ostvariti u sklopu pretpostavljenih prevodnih ekvivalenata prethodna dva engleska predloga. Takva polazna osnova pokazala se opravdanom, pa je, kako je dijagramom prikazano, najveći broj realizacija ostvaren predlogom *u* (23%), potom slijede situacije neprevođenja ovog predloga (13%), a zatim prevodni ekvivalent predlog *na* (10%); vidjeti dijagram 3.

Dijagram 3.

S obzirom na mogućnost realizacije predloga *at* u okviru predloga *u* i *na* kao dva direktna prevodna ekvivalenta, ovdje ćemo detaljno iznijeti samo zaključke o odnosu značenja datog predloga sa ostvarenim značenjima u jeziku prevoda, dok će pitanje forme biti iznijeto uopšteno.

Unutar prostornog značenja je odnos po značenju ostvaren kroz deset prevodnih ekvivalenata kao i njegovim izostankom. Svi su se odnosili na mjesto vršenja određene radnje, bilo da se radilo o tačnoj poziciji dešavanja uz određenje blizine čime je došlo do potpunog poklapanja u prostornom značenju datog predloga uz poklapanje po formi (***at*** *Strasbourg*: ***u*** *Strazburu*; ***at*** *sea*: ***na*** *pučini*) ili nepoklapanje po formi (***at*** *Winston's back*:

*iza Vinstonovih leđa; at his head: oko glave; at the water's edge: uz sam rub vode; at Jonathan's shoulder: pored Džonatanovog ramena; at Jonathan's feet: pred noge; at the table: za mali sto), bilo da je u pitanju bila gornja površina nekog pojma, opet uz poklapanje po formi (at sea: na pučini) i nepoklapanje po formi (at the other table: sa susednog stola). Čak je i u situaciji neprevođenja ovog predloga dato značenje preuzeo prilog za mjesto (at his right: Ø zdesna; at his left: Ø sleva). Pri ukazivanju na „institucionalni aspekt nekog zdanja” prevodni ekvivalent bio je samo predlog *u*, bilo da se radilo o službenim prostorijama ili o mjestu stanovanja (at the Ministry of Truth: u Ministarstvu istine; at school: u školi; at Victory Mansions: u stambenoj zgradi Pobjeda) i time u jeziku prevoda ostvario identičnost i po značenju i po formi.*

U sklopu vremenskog značenja, upotreba predloga *at* je u odnosu na isto značenje predloga *on* bila učestalija po broju nađenih primjera, iako su realizovana samo dva prevodna ekvivalenta, oba sa ekvivalentnim značenjem, ali različitim odnosom po pitanju forme (at twenty-thirty three: u dvadeset tri i trideset; at its dissolution: pri njegovu razvodu). Izostanak prevodnog ekvivalenta ostvaren je prilogom za vrijeme (at night: Ø noću).

Pri ukazivanju na upravljenost ka nekom pojmu, poklapanje i po značenju i po formi ostvareno je predlozima *u* i *na* (at his rival: na suparnika; at the paper: u papir), s tim da je identično značenje zadržano i izostankom prevodnog ekvivalenta (at himself: Ø mu). Međutim, veznikom *da* iskazano je značenjsko i formalno nepoklapanje (at securing: da osigura). Kao rezultat kretanja, uz glagol *arrive*, predlog *at* je našao svoj prevodni ekvivalent u predlogu *do* i njegovoj identičnosti po značenju (at them: do njih) ali neidentičnosti po formi.

Kod značenja stimulusa ili uzroka određene radnje, jedino je značenjem upravljenosti u jeziku prevoda iskazano nepoklapanje u značenju, uz nepoklapanje po formi (at angry yells: na ljutite krike), dok su sve ostale prevodne realizacije bile u značenju identične ali formalno neekvivalentne (at the discomfort: od neudobnosti; at failing: zbog neuspeha; at what happened: onim što se desilo).

Što se tiče ukazivanja na godišće, obje prevodne realizacije su pokazale značenjsko poklapanje ali ne i formalno (at twelve: u dvanaestoj; at nine: sa devet godina), dok je sa značenjem rastojanja rezultat bio suprotan. Naime, obje predloške

realizacije su imale nepoklapanje po značenju, jedna u značenju okolnosti (**at** *altitudes*: **pri** *udaljenosti*) a druga u prostornom značenju (**at** *street level*: **u** *visini ulice*), pri čemu je treća realizacija za prevodni ekvivalent imala predložku sintagmu u ekvivalentnom značenju (**at** *a thousand feet*: **na visini od** *trista metara*). Značenje načina u jeziku prevoda se nije poklapalo sa značenjem redosleda ili učestalosti događanja u polaznom jeziku, uz postojanje formalnog poklapanja (**at** *short intervals*: **u** *kratkim razmacima*) i nepoklapanje (**at** *first sniff*: **iz** *prve*).

Kod značenja stanja, okolnosti i trajne radnje poklapanje u formi prevodnih ekvivalenata ostvareno je uz poklapanje značenja (**at** *war*: **u** *ratu*; **at** *work*: **na** *poslu*) dok je izostanak prevodnog ekvivalenta svoje značenje ostvario kroz glagolski oblik pasiva (**at** *one*: **Ø** *ujedinjen*). Zanimljivo je da kada se „upućivalo na određeni iznos” nijedan od dva pretpostavljena prevodna ekvivalenta nisu imala svoju realizaciju, na osnovu čega se može reći da je preovladao odnos kontrasta prevodnih ekvivalenata po formi, dok je u značenju došlo do podjele: poklapanja na jednoj strani (**at** *ten cents*: **po ceni od** *deset centi*; **at** *a hundred and forty miles per hour*: **pri brzini od** *dvesta šezdeset kilometara*; **at** *a hundred and sixty miles per hour*: **od** *dvesta osamdeset kilometara*) i nepoklapanja značenja u značenju načina kod jezika prevoda (**at** *half steam*: **sa** *pola snage*; **at** *a tremendous rate*: **Ø** *brzo*).

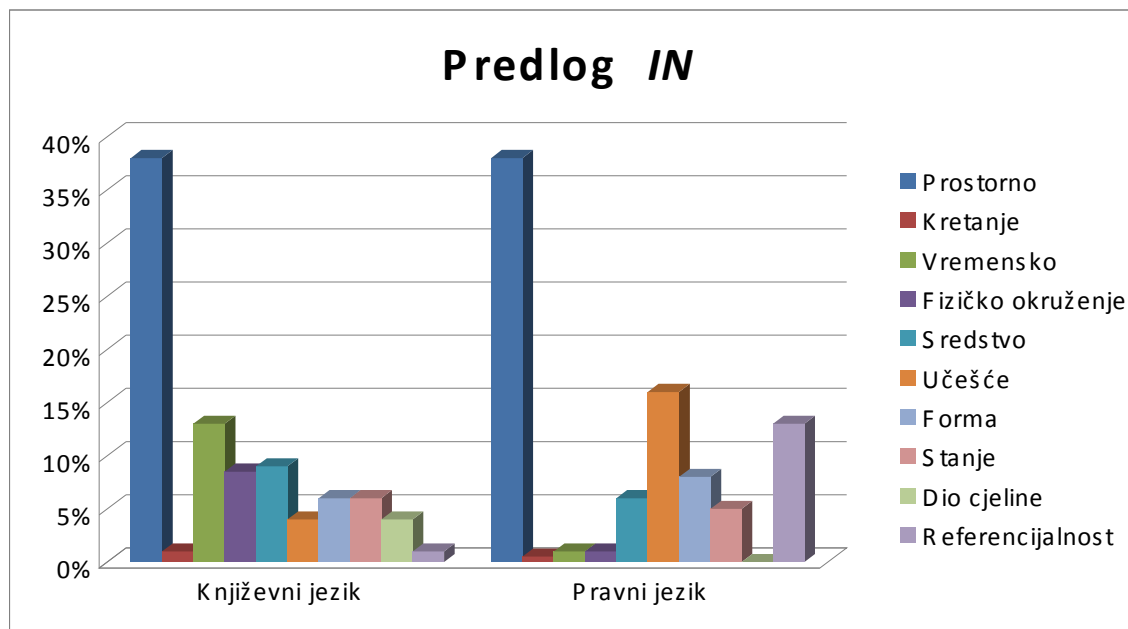
Predlog *u* ostvaren je kao samostalan prevodni ekvivalent predloga *at* kod značenja referencijalnosti pri procjeni nečije sposobnosti, posjedujući u jeziku prevoda vrstu prostornog značenja.

3.4. Kontrastiranje dva registra i distribucija predloga

Povod za kontrastiranje „jezika koji se odlikuje slikovitošću u opisivanju, emocionalnošću u izražavanju, ritmičnošću, punoćom i širinom značenja riječi” sa jezikom „ustaljene leksike i sintakse, koje ga čine suvim i hladnim načinom izražavanja sa najmanje estetskog u sebi” (Stanojčić: 1989: 422) našli smo prilikom rada na obrađivanom korpusu, kada smo uvidjeli da se po učestalosti značenja datih predloga ova dva pisana stila ne mogu staviti na istu razinu. Naime, korpus je sadržao skoro približan

broj stranica teksta uzetih iz dva engleska romana i izvjesnog broja prevoda pravne struke, ali se distribucija značenja datih predloga bitno razlikovala.

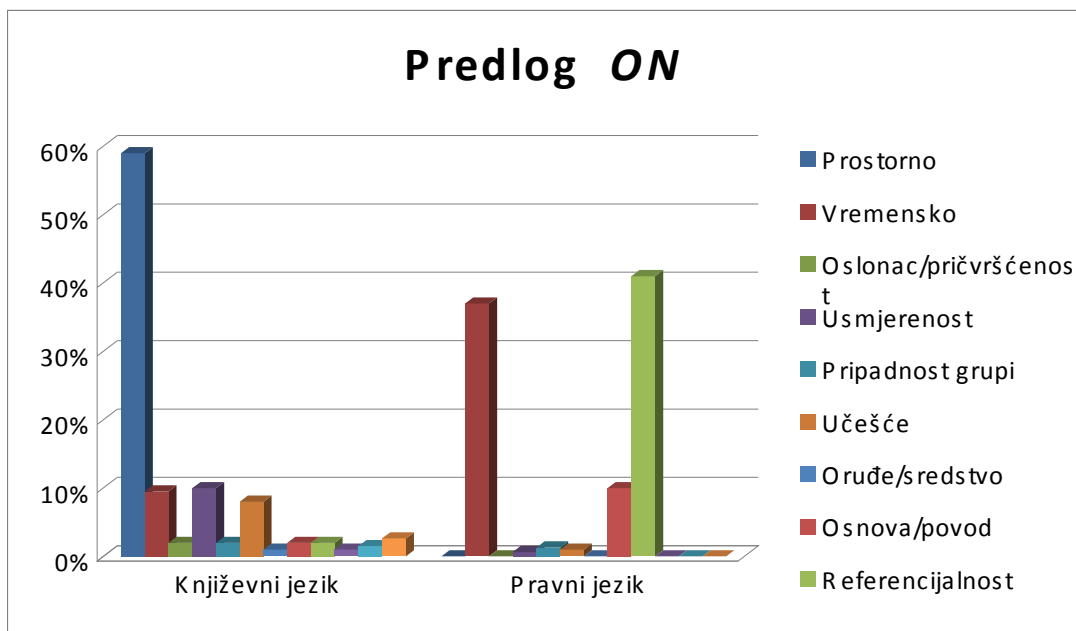
U okviru predloga *in*, kod oba jezička stila je prostorno značenje bilo najzastupljenije sa identičnom učestalošću pojavljivanja (38%), dok je kod ostalih značenja raspon razlike učestalosti bio priličan. U pravnom jeziku je po zastupljenosti slijedilo značenje učešća u nekoj aktivnosti (16%) a zatim značenje referencijalnosti (13%). Nasuprot tome je u romanima prednjačilo vremensko značenje (13%) a potom značenje sredstva (9%), zatim upotreba predloga *in* pri ukazivanju na fizičko okruženje (8,5%), za kojim su slijedila značenja stanja i forme (6%). Petinu (23%) nađenih primjera upotrebe predloga *in* u pravnim tekstovima činili su složeni predlozi, dok je u književnim tekstovima taj procenat bio minimalan (4,5%). Precizan pregled učestalosti u obje vrste korpusa dat je dijagramom 4:

Dijagram 4.

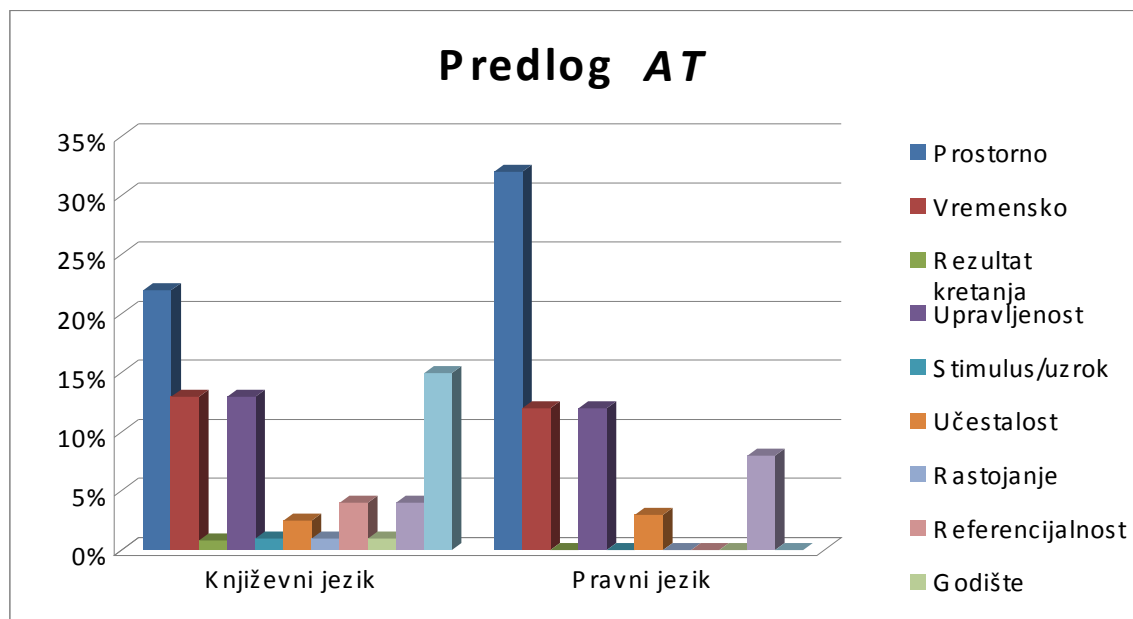
Kada je riječ o predlogu *on*, u romanima je prostorno značenje ovog predloga preuzelo više od polovine značenja (59%), dok se u prevodima pravne struke isto značenje nije nijedanput pojavilo. Za ovim značenjem su u književnom jeziku uslijedila značenja usmjerenosti i vremensko značenje sa istom učestalošću pojavljivanja (10%), potom i značenje učešća (8%). Nasuprot tome, najviše zastupljeno značenje u pravnom

jeziku bilo je značenje referencijalnosti (41%) praćeno vremenskim značenjem (37%). Uz to, procenat pojavljivanja složenih oblika predloga *on* u pravnom jeziku, iako najmanji u odnosu na složene predloge ostala dva predloga, iznosio je 10%, dok je u književnom tekstu bio neznatan. Slijedi dijagram 5:

Dijagram 5.

Predlog *at*, sa najmanjim brojem nađenih primjera u ukupnom korpusu, dao je približne procenat zastupljenosti unutar oba jezička stila. Značenje prostora je u pravnim tekstovima obuhvatilo skoro trećinu nađenih značenja (32%) dok je taj procenat u romanima iznosio 22%. Učestalost vremenskog značenja, kao i značenja upravljenosti je u književnom stilu (13%) u odnosu na pravni (12%) neznatno prednjačila. Jedino se izdvojila, najvjerojatnije usled teme datog romana, upotreba predloga *at* kojom se upućivalo na određeni iznos i bila zastupljena samo u romanima (15%), dok su sva ostala značenja bila u jednakoj mjeri zastupljena. Slijedi dijagram 6:

Dijagram 6.

U nadi da je izbor predmeta našeg istraživanja u određenoj mjeri bio opravdan i našao svoju osnovu, nadamo se malom doprinosu kako teoriji prevođenja tako i svakom drugom licu koje se bavi proučavanjem engleskog jezika.

Bibliografija:

1. *Advanced Learner's Encyclopedic Dictionary (ALED)*, Oxford University, 1992.
2. Basil, H., *Teaching and Researching Translation*, Pearson Education Ltd, 2001.
3. Bennet, David C., *Spatial and Temporal Uses of English Prepositions, An Essay in Stratifictional Semantics*, Longman, London, 1975.
4. Biber, D., et al., *Grammar of Spoken and Written English*, Pearson Education Ltd, 1999.
5. Bugarski, R., *Predlozi OVER, UNDER, ABOVE, BELOW i BENEATH u savremenom engleskom jeziku*, Beograd, 1969.
6. *Cambridge Advanced Learner's Dictionary (CALD)*, Cambridge University Press, 2008.
7. Chodorow, M., *Detection of Grammatical Errors Involving Prepositions*, mchodoro@hunter.cuny.edu
8. Đorđević, R., *Gramatika engleskog jezika*, Beograd, 2002.
9. Eastwood, J., *Oxford Guide to English Grammar*, Oxford University Press, 1994.
10. *Enciklopedijski leksikon, mozaik znanja „Srpskohrvatski jezik”*, Interpres, Beograd, 1972.
11. Fletcher P., MacWhinney B., *The Handbook of Child Language*, Blackwell Publishers Ltd, 1995.
12. Gerald N., *An Introduction to English Grammar*, Pearson Education Ltd, 2002.
13. Greenbaum, S., *Oxford English Grammar*, Oxford University Press, 1996.
14. Grubic B., *Those Problematic English Prepositions*, CFI-BACI Conference, California, 2004.
15. James, C., *Contrastive Analysis*, Longman, London, 1980 (prema Hatim, B., *Teaching and Researching Translation*, Pearson Education Ltd, 2001).
16. Karlovčanin, V., *A Survey of English Grammar*, Zagreb, 1985.
17. Kroeger, P.R., *Analyzing Grammar*, Cambridge University Press, 2005.
18. Letić D., Vuksanović J., *Srpski jezik i književnost*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1995.
19. L.G. Alexander, *Longman English Grammar*, Longman Group Ltd, 1988.

20. Lindkvist K., *Studies on the Local Sense of the Prepositions in, at, on and to in Modern English*, Lund and Copenhagen, 1950 (prema Bugarski, R., *Predlozi OVER, UNDER, ABOVE, BELOW i BENEATH u savremenom engleskom jeziku*, Beograd, 1969).
21. Morenberg M., *Doing Grammar*, Oxford University Press, 2002.
22. Nida, E.A., *Towards a Science of Translating*, Brill, Leiden, 1964 (prema Hatim, B., *Teaching and Reasearching Translation*, Pearson Education Ltd, 2001).
23. Nikolić M., *Srpski jezik i kultura izražavanja*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1997.
24. Novaković, S., *Srpska gramatika*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1894.
25. Olohan M., *Introducing Corpora in Translation Studies*, New York, 2004.
26. Ostojić, B., *Kratka pregledna gramatika srpskog jezika i pravopis*, Podgorica: ITP,,Unireks'', 2005.
27. Piper, P., *Jezik i prostor*, Beograd, 2001.
28. Praninskas, J., *Rapid Review of English Grammar*, Prentice - Hall, Inc, 1959.
29. Quirk, R., et al., *A Comprehensive Grammar of the English Language*, Longman Group Ltd, 1985.
30. Quirk, R., Greenbaum, S., *University Grammar of English Language*, Longman Group Ltd, 1973.
31. Savić M., Anđelković D., *The Acquisition of Prepositons in Serbian: Factors and Mechanisms of Development*, Psihologija, 2004, Vol. 37.
32. Schulze, R., *The Perception of Space and the Function of Prepositions in English*, LAUD, 1987 (prema Hlebec, B., *English Semantics, Undergraduate course*, Faculty of Philology, University of Belgrade, 2005).
33. Stanić M., *Lingvistički listići*, Nikšić: ITP,,Unireks'', 1993.
34. Stanojčić, Ž., Popović Lj., Micić S., *Savremeni srpskohrvatski jezik i kultura izražavanja*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1989.
35. Stevanović, M., *Savremeni srpskohrvatski jezik*, Naučno delo, Beograd, 1964.
36. Stevanović, M., *Savremeni srpskohrvatski jezik I*, Naučna knjiga, Beograd, 1970.
37. Stevanović, M., *Savremeni srpskohrvatski jezik II*, Naučna knjiga, Beograd, 1974.

38. Swan, M., *Practical English Usage*, Oxford University Press, 2005.
39. Tavangar M., *The Semantics of Three Locative Prepositions in English*,
amouzadeh@littr.ui.ac.ir
40. Taylor, John R., *Cognitive Grammar*, New York: Oxford University Press, Inc, 2002.
41. Tyler A, Evans V., *The Semantics of English Prepositions, Spatial Scenes, Embodied Meaning and Cognition*, Cambridge University Press, 2003.